

overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesiinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Bevestigd door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 VERLICHTINGSDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Onze Regeering over Indië. — Feuilleton. — Volksraad. — Cheribonsche Histories. — Ingezonden. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Meded. — Mutaties van 13 tot 20 Juni 1923.

Voor de Tropen

is het beroemde merk.

„His Master's Voice”

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij **WILLEM SPRENGER** Agent der Gramophone Comp. Ltd. **PASSAGE 46 TEL. H. 3778**

Onze Regeering over Indië. (1848—1900).

II.

Het cultuurstelsel — d.w.z. de gedwongen arbeid der Javaansche bevolking op landen, waar wederen van Europeesch verbruik werden verouwd — dateert van 1839. Feitelijk was het een terugkeer tot het oude cultuurstelsel, dat door de oude Oost-Indische Compagnie vooral in den Preanger was ingevoerd. Raffles — de Engelsche Gouverneur (1811—1816) — had daarmede gebroken en eene regeling ont-

PIERRE MATVELD
 COIFFEUR POUR DAMES
 Nouveauté Parfums espagnols
 „Myrurgia”
 PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Maakt Uwe tochten en reizen op een **Harley-Davidson** 's werelds eerste Motorrijwiel en gij zult van Uwe vakantie de aangenaamste herinneringen bewaren

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

Stoom-, Wasch- en Strijkerichting **C. PIERIK-VAN DER DRIFT** Schenkweg 300-302 Schiestraat DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

worpen, die eenvoudig hierin bestond: de inboorlingen vrij te laten telen wat zij wilden en hen, door gewone belastingen, in de kosten van den Staat te doen bijdragen. Daendels had reeds in die richting gewerkt. De commissie van drie commissarissen — Generaal-Elout, Van der Capellen en Muntinghe — door Willem I in 1816 naar Java gezonden, had in het algemeen de beginselen van Raffles aanvaard. Zij was aanhangster van het stelsel van *vrijen arbeid*. De drie daartegen aangevoerde bezwaren werden door Muntinghe weerlegd. Die drie bezwaren waren: *onpractisch karakter*; ge-

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilmans
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
...ver U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN

Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUIH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

Fa B. SCHOEMAKER
WESTEINDE 29 DEN HAAG TEL. H. 3852

Engelsche Kleermakerij
... Bontwerkers ...

**Complete Militaire
Indische Uitrustingen**

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.

Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN

Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820

**Brood - Beschuit
Banket**

Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG,
SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

**ERNEST CASSUTTO
TANDARTS**
(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
Assistent: A. LATERMANN, Tandarts

Prins Mauritsplein 3
Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendriklaan)
Spreekuren: alle werkdagen 9-11 en 1-3
LAGE VASTE tarieven

jaarlijkheid; betwistbare voortreffelijkheid uit een oogpunt van menscheit.

Tot 1826 werd hun stelsel gehandhaafd, of-
schoon niet altijd eerlijk uitgevoerd. In 1819 trad
Baron van der Capellen op als G.-G., die feitelijk
het stelsel van Elout — dat het stelsel der G.-G.
was — deed verworden. Elout stuurde daarom in
1826 Du Bus de Ghisignies naar Indië, om den
financielen toestand te onderzoeken. Capellen toch
was niet zelfstandig en als hij niet aan een leiband
liep, vroeg hij — zegt Van Soest — raad aan zijn
hoebiet.

Du Bus vond Indië in deplorabelen toestand en
hij vond er bovendien den Java-oorlog. Het jaar-
lijksch tekort bedroeg f 2.600.000. Niet geroepen
tot optreden, bepaalde Du Bus zich hoofdzakelijk
tot het uitbrengen van een advies betreffende de
koloniale politiek door Nederland ten opzichte van
Java te volgen. In hoofdzaak kwam dat neer op:
toekenning van individueel grondbezit aan den in-
lander en uitgifte van woeste gronden aan parti-
culieren. Den Koning werd daaromtrent een ont-
werp-besluit aangeboden.

De Koning brak echter plotseling met elke libe-
rale koloniale politiek. De koloniën moesten ter-
stond geld gaan opbrengen. Dat had hij reeds in
1817 aan Raffles, die hem te Brussel bezocht, te
kennen gegeven. De financiële toestand ook van
Nederland stond slecht. Een staatsbankroet stond
voor de deur. Tevens bezwaarde de vervulling van
de beloften aan de Nederlandsche Handelsmaat-
schappij gedaan, den Koning ten zeerste.

De Koning meende in den Generaal van den
Bosch den man gevonden te hebben om Indië pro-
ductief te maken. Elout nam als Minister van Ko-

Feuilleton.

**Wat er al 300 gemaakt kan worden van
Bamboe, Palmen en andere
Indische Gewassen**
door
M. Ch. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL

(Vervolg.)

Voor een heel wat minder onschuldig doel worden de
donker bruinzwarte haartjes gebezigd, die aan de bamboe
worden gevonden. Wil men iemand om de eene of andere
reden naar „betere gewesten“ doen verhuizen, dan worden
deze haartjes in het voor het slachtoffer bestemde eten
gemengd. Men gelooft, dat deze haartjes in maag en inge-
wanden zich in de slijmvliezen vasthechten en daarin eene
langzaam voortschrijdende ontsteking veroorzaken, die op
den duur op den dood uitloopt. Of dit werkelijk zoo toe-
gaat, laten wij liever aan de heeren van de medische fa-
culteit over om uit te maken.

Treurig, maar niettemin waar is het, dat de mensch, wan-
neer hij de beschikking krijgt over iets nuttigs, al heel
spoedig bedenkt, of hij dit niet ook voor oorlogsdoeleinden
kan gebruiken. Zoo gaat het met de bamboe natuurlijk ook.
Men snijdt er latten van, die aangepunt en daarna aan de
punt in vuur eenigszins verkoold worden. Onzichtbaar tus-
schen het hooge gras om eene versterking, in grooten ge-
talen in den grond gestoken, dragen die puntige voorwerpen
(randjoe) niet weinig bij tot de stormvrijheid van het ver-
dedigingswerk. Natuurlijk zijn zij voor ongeschoede aan-
vallers een dubbel gevaarlijke hindernis.

Voor hetzelfde doel worden aan den buitenrand van eene
versterking stoelen van eene bijzondere soort bamboe ge-
plant. Dit is de „bamboe-doerie“, die van talloze harde,
scherpe dorens voorzien is, en dicht ineen groeit. Daar
doorheen dringen is een zeer moeilijk karwei; niet alleen
dat de stekels den aanvallers geducht verwonden, maar ook
het doorkappen is zeer bezwaarlijk, daar de stengels en
takjes zeer veerkrachtig zijn en elke bijslag hen wel doet
buigen, maar niet afbreken. Opruiming door middel van
artillerievuur van uit de verte baat evenmin veel; de wei-

COLUMBUSSTRAAT 159
TEL. M. 5307

J. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.o. „SKETCH“

Haagsche Steenkolen-Maatschappij
voorheen J. KEMPS
Hofleverancier
Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

loniën zijn ontslag, toen hij kennis nam van des
generaals plan.

In 1834¹⁾ schreef Van den Bosch in zijn Memo-
res tot den inlander:

Om in uwe dagelijkse behoefte te voor-
zien, teelt gij thans op uwe velden, behalve de
tweede gewassen, alleen rijst. Daarvan moet gij
echter een zeker deel — wij nemen aan ge-
middeld twee vijfden — jaarlijks aan het Gov-
vernement opbrengen. Welnu, behoudt voort-
aan die twee vijfden van uw oogst, voor
zelve, maar sta mij daarentegen een vijfde
af, niet van uw oogst, maar van uw grond.
Ik zal u dan uitnoodigen om dat deel van uw
grond, dat gij mij hebt afgestaan, te beplaan-
ten met producten voor Europeesch verbruik,
niet meer tijd en moeite kostende dan de rijst-
cultuur. Voor dien arbeid zal ik u bovendien
eenige belooning geven en wel zooveel, als het
verkrege product bij taxatie meer zal blijken
waard te zijn dan het bedrag der vroeger door
u verschuldigde landrenten.

Ziet nu eens welke voordeelen ik u aanbied.
Vier vijfden van uw oogst, in plaats van drie
vijfden, zooals nu het geval is, blijven voortaan
uw eigendom, en daarenboven zult gij dan
nog een inkomen genieten, waarvan gij thans
verstoken zijt, door hetgeen ik u geven zal
voor de producten, die gij op het mij afgestaan
deel van uw grond zult verbouwen. Verkies
gij echter deze overeenkomst niet te sluiten,
dan kunt gij voortgaan met op den ouden voet
landrenten te betalen. Nooit zult gij gedwun-
gen worden mijn voorstel aan te nemen tegen
uw wil.

¹⁾ Er liepen, zooals de lezer ziet, nog wel eenige jaren
overheen.

ige losgewerkte gedeelten vermeerderen veelal de in-
warring nog meer. Hetzelfde geldt bij pogingen tot op-
ruiming door middel van buskrumfuitjes; bovendien kan
aanbrengen der ladingen, zóó in de onmiddellijke nabijheid
van den verdediger is natuurlijk een allergevaarlijkste zaak.

Wij zien dus uit het voorgaande, hoe volmaakt onmis-
baar de bamboe voor den inboorling (trouwens eveneens
voor alle niet-inlanders) is, maar niet minder geldt dit
voor de talrijke soorten van palmen, waaraan Insulinde een
rijk is.

De belangrijkste is wel de cocospalm, door den inlander
klapa, door Europeanen in Indië klapper genoemd. Ook
hiervan kan getuigd worden, dat alles er van nuttig te ge-
bruiken is.

Om te beginnen zijn de lange, rechte stammen zeer ge-
schikt voor stijlen van zwaardere gebouwen, bijv. loodsen.
Ook bij bruggenbouw en het maken van palissadeeringen
vinden zij nuttige toepassing. Overlangs gespleten en in-
gehoud, dienen zij voor goten en waterleidingen. Daar de
buitenkant zeer hard is, gaat het splijten niet zoo heel ge-
makkelijk; het inwendige is veel zachter, maar de zeer
harde, stugge vezels maken het uithollen eenigszins lastig,
doch de inlander heeft nu eenmaal eene flinke dosis ge-
duld.

Het meeste nut en genoegen beleeft de inboorling aan de
vruchten. Daar de klapper eigenlijk altijd doorbloeit en
vruchten draagt, vindt men deze laatsten in verschillende
fasen aan denzelfden boom.

Zoo arm als de Maleisch-Polynesische talen in sommige
opzichten zijn voor begrippen en zaken, die eene belang-
rijke rol in de huishouding van de volken spelen, hebben
deze veel meer woorden dan wij, en zoo hebben de vruch-
ten van den klapper, in elke periode van haren groei, een
afzonderlijken naam. De halfvolwassen vruchten, die nog
groen zijn, bevatten een paar glazen vol van een enigszins
troebel, zoetachtig vocht, dat bij dorst een frisschen, sma-
kelijken drank geeft; het nog half doorschijnende, lillige
vruchtvleesch laat zich mede best nuttigen. Is dit hard en
wit geworden, hetgeen bij rijpe vruchten het geval is, dan
is het inderdaad eene lekkernij, die ook in ons land niet
onbekend is. In Indië wordt daarvan allerlei snoeprij be-
reid. Wordt het rijpe vruchtvleesch geraspt en uitgeperst,
dan verkrijgt men een tamelijk dikke melk („santen“),
waarvan veel gebruik gemaakt wordt bij de bereiding van
verschillende eetwaren; de smaak behoeft voor die van

P. H. MATLA Pansier-
straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en
Rijwielhandel

Reparatie-
Inrichting

MOFFELN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

MIDDELBARE TECHNISCHE SCHOOL Thomsonlaan 92 'S-GRAVENHAGE

OPLEIDING binnen 8-10 maanden voor het Kon. Staatsdiploma voor Machinisten, tevens opleiding voor Opzichter b. d. Staatsspoor in Ned.-Indië met diploma der school, akte Wiskunde en Machineteekenen en Opzichter van den Waterstaat.

INTERNAAT EN EXTERNAAT

Vele referentiën — Spoedige aanmelding

DAG- EN AVONDLESSEN

Spreekuren van 12-2.30 en van 6-8 uur

Pierson zegt terecht, dat nooit philanthropischer arrest werd gedaan en gedaan kon worden. Maar de praktijk van het cultuurstelsel beantwoordde evenmin aan deze beminnelijke voorstelling van zaken, als de praktijk van de Ned. Handelsmaatschappij beantwoordde aan het vrijhandelsprincipe, dat gezegd werd te zullen worden geëerd. Inderdaad was niet vrijheid, maar dwang de grondslag van het stelsel. (Pierson).

Elont zag in, dat een dergelijke overeenkomst met den inlander nooit op iets kon uitloopen. De ervaring heeft hem dan ook gelijk gegeven. Het cultuurstelsel — een poging om Indië te laten rekenen voor het Moederland — is uitgelopen op een ramp voor de Inlanders en een betrekkelijke verstoring voor Nederland. Zeker was er een "vrij slot". Maar het was niet in overeenstemming met de verwachtingen, door Van den Bosch opgevoerd, die, volgens Pierson, zelf niet in zijn stelsel leefde — en in het geheel niet met wat de inlanders hebben geleden bij dezen zoogenaamd „vrij slot”.

Maar eerst willen wij mededeelen, hoe een liberaal als Robert Fruin in 1865 oordeelt over Nederland's rechten en verplichtingen tegenover Indië: 2) Nederland is de heerscher, Indië de beheerschte. De belangen van Nederland zullen bijgevolg de maatstaf wezen, waarnaar Indië geregeerd wordt. Aan de belangen van het vaderland zullen die der bezittingen worden opgeofferd.

2) Verspr. Geschr. Deel X.

Wanneer het graspele vruchtvliesch wordt uitgekookt, drijft de cocosolie boven. In het groot geschiedt dit in fabrieken, maar op kleine schaal doet de inlander dit om olie voor huishoudelijk gebruik te krijgen, 't zij voor lampolie, maar niet minder als bak- en braadmiddel. Het aangename plantaroma, dat aan de versch bedekte olie eigen is, heeft deze iets zeer smakelijks. Dat olie veel gebruikt wordt in zeepziederijen en voor de bereiding van botersurrogaten is bekend. Voor binnenland gebruik wordt de olie ook gebezigd voor de bereiding van de gele wascheep, die op elke „pasar” te koop is. Door het koken bruin geworden massa, het residu, de genaamde „ampas”, die bij het oliemaken in de pan achterblijft, wordt door kinderen gaarne gegeten. Zij maakt dan ook niet slecht.

De harde schaal der rijpe vrucht maakt de inlander en scheppers van verschillende grootte en gedaante. De buitenste, roodbruine vezelmassa, die de gehele vrucht insluit, vormt een zeer geschikt materiaal voor maten, enz. De cocoskleeden en traploopen zijn ook ons lang geene onbekenden. Ten slotte maakt men er „tali-api” (lett. „vuurtouw”) van, d.w.z. een lange draad, die, eenmaal aangestoken, langzaam doorsmeult. In vroeger tijden, toen lucifers nog lang niet zoo goedkoop en algemeen waren, ging geen Europeaan, die zich respecteerde, zonder een klein jochie, dat de tali-api achter zijn oorschouder droeg, zoodat deze telkens zijne sigaar kon ontsteken. Dat was nog in de dagen van het „Europeesche tijdschrift”. Stond wat deftig.

De groote, eenige bladknop van den klapperboom, waar alle bladeren voortkomen, de z.g. „palmiet”, is eene kegelvormige massa. Rauw, met wat zout gegeten, maakt ze eenigszins naar onze okkernoot, en zeker niet lekker. Ze heeft daarbij het voordeel, dat men niet hoeft te pellen en een flink stuk tegelijk in den mond neemt. In stukjes gesneden en als groente behandeld, dan rauw in azijn gelegd, laat palmiet zich evenzoo best eten.

Elont spreekt van zelf, dat het afkappen van den palmiet het verdere leven van den boom een einde maakt. Het is nu de bladeren: ook deze zijn in velerlei opzichten nuttig. Zijn de bladvenen nog groen en lenig, dan zijn zij, van de nerven ontdaan, geschikt voor allerlei vlechtwerk, bijv. men maakt er helle kussentjes van, die gedeeltelijk met rauwe rijst worden gevuld; boven heeten wasen van water gaargestoomd, dijt de rijst uit, totdat het geheele kussentje gevuld is: dit is de z.g. „ketoepat”, die met verschillende toespizen wordt gegeten. Daar de rijst, op deze wijze bereid, gemakkelijk kan worden meegenomen, spelen deze kussentjes eene belangrijke rol bij pic-nics, op marsch en op reis.

Van de nog groene bladeren worden ook maten gevlochten, die wel is waar weinig duurzaam, maar toch voor tijdelijke doeleinden bruikbaar zijn. Voor zijne kinderen weet de inlander uit hetzelfde materiaal poppen en allerlei ander speelgoed te knutselen. Eindelijk vinden deze versche bladeren algemeen toepassing bij het versieren van eerepoorten, feestloodsen, enz.

Zijn ze geheel droog en bruin geworden, dan worden de bladvenen tot bossen gebonden, om te worden benut als fakkels (obors): volgens een (althans in onzen tijd bestaand) politievoorschrift mochten inlanders zich na het vallen der duisternis niet op den openbaren weg bewegen zonder een lichtgevend voorwerp. Meestal koos een inlander daarvoor zulk een obor. 't Was een fantastisch gewoontje al die brandende, rijkelijk vonken verspreidende obors zich over den weg te zien bewegen.

De middenerven der bladvenen leveren een voortreffelijk materiaal voor straatbezems. Zij zijn zoo handig, licht en duurzaam, dat men zich afvraagt, waarom onze straatreinigers niet met deze bezems worden bewapend. 2)

Verder worden deze rechte, stijve nerven zeer veel gebruikt bij het bereiden van „sesateh”, stukjes met kruiden besmeerd vleesch, aan spertjes geregen en boven een kolenvuur gaar gepoft. Eene bijzondere smakelijke snoeperij!

De hoofdnerf van het gehele blad wordt bij den woningbouw gebruikt; de inlander maakt daartoe op eenigen afstand van elkaar 2 gaten in elken nerf; een zeker aantal nerven worden nu dicht aaneengesloten naast elkaar gelegd; door de corresponderende gaten worden onder en boven latten van hout of bamboe gestoken; de nerven worden dus tegen elkaar aangeregen. Men krijgt daardoor een stevige platte plaat, die, als een der wanden van eene woning, hieraan bevestigd wordt.

Uit het voorgaande blijkt, dat ook van den klapperboom letterlijk alles goed te gebruiken is. (Wordt vervolgd.)

Gelukkig echter, dat een volk als het onze onmogelijk handelen kan uitsluitend naar zijn belang. Zijn gevoel van recht laat dit niet toe. Het wil de belangen van den weerlooze, met wien het naar goeddunken handelen kan, niet onvoorwaardelijk aan zijn eigen belang ten offer brengen. Het wil, althans tot zekere hoogte, rechtvaardig zijn. Daarom laten wij Indië voor de moeiten en kosten der regeering wel meer betalen dan het daarvoor eigenlijk verschuldigd is, en richten wij de regeering wel niet in om de inlanders tot zelfregeering op te voeden; maar wij trekken toch niet uit Indië al wat wij, zonder gevaar van het land uit te putten, er uit trekken konden; en voor de opvoeding van de inlanders wordt althans iets gedaan. De belangen van Indië worden in aanmerking genomen en behartigd, voor zover wij meenen, dat het plichtmatig is.

Maar dit verhindert niet, dat nog altijd de plicht bij het belang achterstaat. Ik wenschte, dat er bij de discussiën over de Indische aangelegenheden in de eerste plaats op onze verplichting en eerst daarna op ons belang gelet werd. Ik geloof, dat wij langs dien weg spoediger tot een bevredigend resultaat zouden komen. Want zijn de wederzijdsche belangen doorgaans in strijd, de wederzijdsche plichten en rechten moeten uit den aard der zaak overeenstemmen. Als eens voor goed was uitgemaakt, dat de belangen wijken moesten voor recht en plicht, dan zouden onze staatspartijen, naar ik vertrouw, het gemakkelijker eens worden over de vraag: wat Indië aan Nederland, wat Nederland aan Indië verschuldigd is....?

Fruin heeft het daarbij ook en natuurlijk over het cultuurstelsel en het verwondert ons hem dat

zij, van de nerven ontdaan, geschikt voor allerlei vlechtwerk, bijv. men maakt er helle kussentjes van, die gedeeltelijk met rauwe rijst worden gevuld; boven heeten wasen van water gaargestoomd, dijt de rijst uit, totdat het geheele kussentje gevuld is: dit is de z.g. „ketoepat”, die met verschillende toespizen wordt gegeten. Daar de rijst, op deze wijze bereid, gemakkelijk kan worden meegenomen, spelen deze kussentjes eene belangrijke rol bij pic-nics, op marsch en op reis.

Van de nog groene bladeren worden ook maten gevlochten, die wel is waar weinig duurzaam, maar toch voor tijdelijke doeleinden bruikbaar zijn. Voor zijne kinderen weet de inlander uit hetzelfde materiaal poppen en allerlei ander speelgoed te knutselen. Eindelijk vinden deze versche bladeren algemeen toepassing bij het versieren van eerepoorten, feestloodsen, enz.

Zijn ze geheel droog en bruin geworden, dan worden de bladvenen tot bossen gebonden, om te worden benut als fakkels (obors): volgens een (althans in onzen tijd bestaand) politievoorschrift mochten inlanders zich na het vallen der duisternis niet op den openbaren weg bewegen zonder een lichtgevend voorwerp. Meestal koos een inlander daarvoor zulk een obor. 't Was een fantastisch gewoontje al die brandende, rijkelijk vonken verspreidende obors zich over den weg te zien bewegen.

De middenerven der bladvenen leveren een voortreffelijk materiaal voor straatbezems. Zij zijn zoo handig, licht en duurzaam, dat men zich afvraagt, waarom onze straatreinigers niet met deze bezems worden bewapend. 2)

Verder worden deze rechte, stijve nerven zeer veel gebruikt bij het bereiden van „sesateh”, stukjes met kruiden besmeerd vleesch, aan spertjes geregen en boven een kolenvuur gaar gepoft. Eene bijzondere smakelijke snoeperij!

De hoofdnerf van het gehele blad wordt bij den woningbouw gebruikt; de inlander maakt daartoe op eenigen afstand van elkaar 2 gaten in elken nerf; een zeker aantal nerven worden nu dicht aaneengesloten naast elkaar gelegd; door de corresponderende gaten worden onder en boven latten van hout of bamboe gestoken; de nerven worden dus tegen elkaar aangeregen. Men krijgt daardoor een stevige platte plaat, die, als een der wanden van eene woning, hieraan bevestigd wordt.

Uit het voorgaande blijkt, dat ook van den klapperboom letterlijk alles goed te gebruiken is. (Wordt vervolgd.)

2) Ook worden van die nerven (lidi) aardige mandjes gevlochten. In „Boeatan”, Heulstraat 19, Den Haag, zijn zij te zien en voor enkele centen te koop. Red.

**SPECIAL ADRES
VOOR DAMES
EN KINDER
KONFEKTIE**

v.e.

GERZON

P. VAN DEN BRUL
Veenestraat 15 Den Haag
Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleeding
Speciale afdeling voor
Kleeding naar Maat

LOUIS ZELDENRUST
GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris
PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)
FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

**ARBEIDSBEURS VOOR
DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags na 12 uur gesloten.
Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

**Bebaboe's en Jongens
beschikbaar.** 203
bevragen in „PERSINGGAHAN”
Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

VERLOFGANGERS
JE ADRES voor Gereedschappen,
Koperwerk, Gordijn-garnituren,
Geldkisten, enz. enz. is bij
A. NIEUWENHUIZEN
Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
 VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
 TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

ROVER **LEVERANCIER** **OSMOND**
 OOST EN WEST

RIJWIELEN
 BIJ
J.H.C. MERCKEL
 PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
 BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

VERZENDT NAAR
ALL STEEL OOST EN WEST **BATAVIER**

Magazijn van

Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER
 Prinsestraat 35 - Den Haag
 Telefoon 3902

FRANÇOIS BLOM's

MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

Drogisterij „DE SALAK”
 Molenstraat 67 hoek Prinsstraat
 Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
Indische Geneesmiddelen

stelsel te zien prijzen en de vraag te zien stellen: of de vrije arbeid wel het resultaat zal opleveren, dat een machtige partij er van verwacht? In bijzonderheden omtrent Fruin's meeningsuiteenzetting kunnen wij verder niet treden, maar wij bevelen de lezing van zijn artikel — aan wie er belang in stelt — ten zeerste aan. Het batig saldo beschouwt hij evenwel als een onrecht en daarmee tast hij het doel, waarmede het cultuurstelsel in het leven werd geroepen, in den grond aan.

En hij besluit:
 Als het batig saldo onschendbaar moet blijven, ziet het er voor Indië treurig uit. Dat batig saldo staat aan iedere hervorming in den weg en mismaakt zelfs het stelsel, dat bestaat. Daarom met het batig saldo het geding aangevangen! Heeft Nederland er recht op, het blijve; en dan blijve tevens ieder misbruik in Indië, dat er mee samenhangt. Maar mag Nederland niet meer dan een bepaalde som van Indië vorderen, het stelle zich dan daarmee tevreden en belette door zijn begeerlijkheid de vrije ontwikkeling niet van een volk, voor welks toekomst het verantwoordelijk is. Wij hebben zelf ondervonden wat het zegt, door vreemden overheerscht te worden. Wij danken God voor onze verlossing. Maar hoe zal dit offer worden aangenomen, indien wij hen, die wij overheerschen, harder behandelen, dan wij ooit zelf behandeld zijn.

Hij veroordeelt dus niet het beginsel, maar de praktijk.

Ook Multatuli veroordeelt natuurlijk het cultuurstelsel, maar het is mij niet gelukt uit zijn „Over vrijen arbeid in Nederlandsch-Indië” of „Nog eens vrijen arbeid”, iets op te diepen, dat inderdaad de zaken au fond behandelt, gelijk Fruin en Pierson dat doen.

En nu kan het wel waar zijn, dat de persoonlijke opmerkingen, die hij maakt, voor den tijdgenoot een zekere waarde hebben gehad, als bron der kennis hechten wij aan dat schrijven niet veel waarde. Het is te subjectief om er staatkundigen ernst aan toe te kennen.

(Wordt vervolgd). H. A. RITTER.

Volksraad.

Wij ontvingen dezer dagen de Handelingen van de 1ste vergadering der eerste buitengewone zitting van den Volksraad, gehouden op Woensdag 2 Mei 1923, onder voorzitterschap van Mr. Dr. W. M. G. Schumann.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 36 leden, te weten de heeren:

Aay, Abdul Rivai, Ariodinoto, Ten Berge, Bergmeijer, Burer, Dahler, Delprat, Djajadiningrat, Dwidjosewojo, Engelenberg, Houtsma, 's Jacob, Kamil, Kan, Kerkkamp, Khouw Kim An, Kiës, Koesoemo Joedo, Laoh, Mandagie, De Queljoe, Roep, Sadjiroen, Salim, Van Sandick, Soerakoesoemah, Soejono, Soetamo, Soeriokoesoemo, Soetadi, Soselisa, Sosrohadiwidjojo, Valkenburg, Westra en Wiranata Koesoema. ¹⁾

Regeringsgemachtigde: de heer Schricke.
 De Voorzitter opent te 9 ure o.m. de vergadering met de woorden: „Het is ongetwijfeld een overweging bij de Regeering geweest, dat de voorjaarszitting zóó zwaar belast is met de behandeling van de begroting, dat het noodzakelijk is gebleken een verlengstuk aan den voorkant bij te voegen, opdat de gewichtige ontwerpen, die reeds zijn ingediend en misschien nog ingediend zullen worden, althans dezen keer een niet-gejaagde behandeling zullen kunnen ondervinden.

¹⁾ Berichten van verhindering waren ingekomen van de heeren Ponto, Waworoentoe, Moelia, Said en Lim A Pat.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

„Het zal helaas niet mogelijk zijn hetzelfde ruige tempo gedurende de geheele voorjaarszitting door te zetten. Ik vrees, dat wij in de laatste weken wel door denzelfden fatalen datum zullen worden bedreigd als tevoren. Maar althans weer het tempo niet te zwaar ingezet wordt, het gelukken ook dit jaar den zwaren tocht der te groote vermoeienissen, zonder te angstige beperkingen af te leggen.

„Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken ter oep te wijzen, dat sinds de vorige bijeenkomst twee vacatures ontstaan zijn in den Volksraad, laat ons hopen door tijdelijke afwezigheid, maar die toch tengevolge zullen hebben, dat twee verdienstelijke leden den eersten tijd onze vergaderingen niet zullen kunnen bijwonen.

„In de eerste plaats bedoel ik de vacature van den heer Cramer, een van de nu reeds weinig leden die van het begin af lid van den Volksraad geweest.

„Ofschoon de principes, als vertegenwoordiger waaraan de heer Cramer hier werd benoemd, Vrijheid is gebondenheid aan de onschendbare wet die haar beheerschen.

den instemming vonden bij andere leden en zelfs met zijn redevoeringen minder bekeerde wel — edelmoedig als de bekende admiraal Tromps — kruit leverde aan zijn tegenpartij, zoo zijn toch zijn buitengewone werkkraft, zijn groote toewijding, maar vooral zijn hart geweest, die sympathie hebben gevonden bij de groote meerderheid in dezen Volksraad. Zijn toewijding heeft zich alleen beperkt tot de Volksraadzaken, maar spreekt vanzelf, dat ik zijn arbeid buiten deze geheel buiten beschouwing laat. Ook was de heer Cramer een ijverig lid van de huishoudelijke commissie, waarvan hij wederom van het begin af uitmaakte.

„Particuliere omstandigheden dwingen hem Nederland te vertrekken en ik hoop, dat deze particuliere omstandigheden hem niet zullen dwingen te blijven, maar het hem mogelijk zullen maken spoedig weer terug te keeren, opdat hij den volgenden Volksraad weer de plaats zal kunnen innemen, die hij in dezen en in den vorigen Volksraad wel verdiend heeft. ²⁾

„In de tweede plaats is het mandaat van den heer Galestin door omstandigheden gedeeltelijk buiten zijn wil vervallen. Ofschoon het zijn bedoeling is geweest om binnen de acht maanden, de wet nu eenmaal een Volksraadlid als verzuim te toekent, terug te keeren, is hem dat niet mogelijk geweest en aangezien het niet waarschijnlijk is dat de heer Galestin dit jaar nog terugkeert, a. w. — aangezien dit het laatste jaar is van den Volksraad — hij dus practisch niet meer aan behandeling van zaken in dezen Volksraad kunnen meedoen, zijn ook in zijn eigen oog termen aanwezig op verlenging van zijn mandaat aan te dringen.

„De heer Galestin was een van de weinigen risten in dezen raad; wij zullen hem missen. Want hij kon, heeft hij zijn juridisch licht laten schijnen; en zijn juridische adviezen zijn zeer op prijs gesteld.

„Toch behoeft de band tusschen den heer Galestin en den Volksraad niet geheel te worden broken. De heer Galestin is afgevaardigde geweest van de groep Nederlandsch-Indië van de Union terparlementaire, welke groep de meeste leden van dit college omvat. Hij heeft die groep vertegenwoordigd op het congres der Union te Weenen. Hij zal, aangezien de statuten dit toelaten, beschikbaar zijn, om, wanneer hem dat door de groep wordt opgedragen, ook verder, hetzij alleen hetzij met andere leden, die groep in Europa te vertegenwoordigen.

²⁾ Een Aneta-telegram van j. 18 Juni uit Weltevreden meldt, dat de heer J. E. Stokvis (S.D.A.P.) is benoemd tot lid van den Volksraad.

P. HOFLAND - DEN HAAG
 Woning-Inrichter
 Behanger - Stoffeerder
 SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 6592

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

ne vertrekjes, de badplaatsen en rustbanken, alles bewijst, dat de Vorst zich hier met zijn harem van de staatszorgen kwam verpoezen; alles roept u fluisterend toe:

Indien dit plekje klappen kon,
Wát meldde 't al vryaadje!

Zoo de Europeaan de vervallen heerlijkheid van Soengi Ragi met een sneer om de lippen verliet, glimlachend om zooveel in steen vastgelegde „oudbolligheid”, de inlander beschouwde dit lustverblijf der Cheribonsche sultans als een wonder van bouwkunst en tuinaanleg, zooals er geen tweede was, zooals er geen tweede mocht bestaan. Vanwaar anders, dat de sultan, na voltooiing van het werk, den Chineeschen bouwmeester de oogen liet uitsteken, opdat hij nimmer de schepper van een tweede Soengi Ragi zou worden? Dr. van Hoëvell liet zich de bijzonderheid door een deshaofvervelen, en vond er niets onwaarschijnlijk in. Hij bedacht misschien niet, dat dezelfde overlevering reeds in oude tijden, en in verschillende streken van den aardbodem, had dienst gedaan.

Met dien zin voor het monsterachtige, het barokke, welke den Javaanschen smaak kenmerkt, hadden de sultans, behalve op Soengi Ragi, ook op Dermo hun luim aan zonderlinge bouwwerken botgevierd.

De plek was voor zulke architectonische grollen gunstig gelegen: eene ruimte door hooge en dichtbegroeide rotsen ingesloten. In 't midden een vijver waar 't „grimmelde” van visch, met een waterstraal die uit de kom opschoot, terwijl het kristalheldere vocht door tal van kanaaltjes naar verschillende richtingen geleid was. Vervolgens, onder de vele bruggetjes doorvlietend, bracht het raderen in beweging welke tegen bamboe's van verschillende dikte sloegen en daaraan welluidende tonen ontlokten. Had een *Roi Soleil* dezen wateranklong kunnen zien en hooren, wellicht had hij van dit Javaansche bedenkfel partij getrokken voor de waterwerken van Versailles. Want het systeem was eenvoudig en de tonen waren, gelijk die van den gamelang, uit de verte gehoord.

Veel minder dan aan deze gewrochten van een bedenkelijken bouwstijl lieten de vorsten des lands zich gelegen liggen aan reeds bestaande bouwwerken, voor 't minst van edeler structuur dan hunne fantasiische knutselwerkjes. N.I. aan die beelden en tempelruïnen uit den Hindoe-tijd, welke zich als erfstukken van het verleden op onderscheidene plaatsen in hun land bevonden. Hierin althans be-toonden zij zich zuiver in de leer van den Profet, die aan alle beeldendienst vijandig was. Ook de gewijde oudheden van Pandjaloe, Kwali, Telaga, enz. boezemden hun weinig belang in; ondanks dat het plein van hun kraton er gewis mee gewonen zou hebben, waren aldaar die twee fraaie lilla's opgesteld, welke van Telaga afkomstig waren en sedert in de vestibule van het Bataviaasch Museum eene voordeelige plaats bekwamen. Fraaier bewerkte *dragonneaux* waren schaars in een Europeesch tuighuis aan te wijzen; zelfs de kunstig gegoten stukken uit het beleg van Sander in 1511, welke in de Armeria Real van Spanje's hoofdstad bewaard werden, vonden hier hunne wedergade.

Doch bij de bevolking stonden deze oudheden hoog aangeschreven, al mocht het zonderling heeten, dat de inlander tot zijne *poesaka* rekende allerlei oud wapentuig, waarvan de Hollandsche, althans de Europeesche makely vaststond: veldslangen en falconetten o.a., gelijk ze nog in de beide heilige huisjes van Telaga bewaard worden. Al de gewijde *bric-à-brac* daar opgetast: koperen Hindoebeeldjes, vermolde fragmenten van bogen en lansstokken, geoydeerde wanen, oude potten en flesschen, scherven van Chineesch aardewerk, enz. waren in inlandsche oogen heilige voorwerpen, dewijl ze volgens het volksgeloof afkomstig waren van een vorst van het oude rijk Padjajaran, in West-Java. Ze zouden behoord hebben.

voordigen. Ik twijfel er niet aan, dat, waar gelegenheid er is, de groep zich zal herinneren goede diensten, die de heer Galéstin heeft be- en hem gaarne zal vragen om, waar het moeilijk is op zoo grooten afstand steeds een vaardig te vinden, de belangen van Neder- sch-Indië ook verder daar ginds voor te staan.”

secretaris deelt de ingekomen stukken mede, onder allereerst: een kabinetsbrief van den Gouverneur-Ge- van 11 April 1923 No. 1x, ter aanbieding een ontwerp van wet met toelichting en bij- betreffende de oprichting van een N. V. „Ge- schappelijke Mijnbouw Maatschappij Billi- (a)

Een kabinetsbrief van den Gouverneur-Ge- van 21 April 1923 No. 1x, ter aanbieding een schema betreffende een nieuwe wijze van enstelling van den Volksraad (met toelichting bijlage), dat wij reeds in ons vorig weekblad menen.

Deze stukken waren aan de leden rondgedeeld zouden in de afdelingen worden behandeld.

Welke voor belangstellenden ter inzage ligt op de tafel Heulstraat 19, Den Haag. Red.

Cheribonsche Histories.

(Vervolg.)

De oude sultans hadden nog andere voorliefden alve die van ieder Javasch despootje: vrou- en, hazardspel, clowns, wajang, tournooi, hane- bechten, vliegerwedstrijden, enz. Zij liefhebber- en in 't bouwen en aanleggen. Op Tangkil, Dermo, Soengi Ragi en elders brachten zij lustverblijven te stand, waarin naar Europeesche begrippen het rotske element 't meest op den voorgrond kwam. Het vreemdsoortige was hun tot prikkel, meer dan een schoone. Het was in den geest van een inland- en rococo-stijl om, gelijk te Soengi Ragi, een enstel te laten metselen van gangen en poor- en, verbonden door smalle wenteltrappen of klei- bamboebruggen; om kunstmatige stalaktieten laten afhangen van het gewelf van benepen ver- tjes, hier een rij Chineesche bloempotten neer zetten en daar de wanden te bekleeden met ge- urde tegeltjes, ze te versieren met Europeesche en borduren, of mythologische monstertjes om den k te doen gluren. Het prikkelde den averecht- en kunstzin dezer vorstjes zich meester te we- in een soort van poppenparadijs, een doolhof en kamertjes, koepeltjes, portaaltjes, ten deele raardsch; om zich te verlustigen in een com- en van grotwerk, verscholen achter een vijver, in mystieke waterlelies drevén, en het geheel verschansen achter den aarden wal eener in- schen versterking; om zich neer te vleien op rustbanken, voor welke een miniatuur-waterval als doorzichtig gordijn neerstortte, terwijl fontei- hun geklater deden hooren in tuintjes, ver- tusschen het metselwerk uitgespaard. Over- ngebootste rotsformaties, nagebootste druip- en, en op den top van den zonderlingen doolhof en koepeltje, van waar deze *rois jainéants*, te mid- en van zooveel onnatuur, de majestueuse massa en den Tjerimai, den schoonsten kegelberg van ena, zonder beschaamdheid aanschouwd schijnen hebben.

Elieve, voor natuurbeschouwing was deze chi- erie ook niet gebouwd; eerder voor een harem het land, waarvan de geneuchten, wanneer een ar van „gele koninginnen” dit labyrinth be- te groote, ten doel hadden om den sultan, volgens de drukking van een resident, „in aziatische wel- ten neder te dompelen”. Dr. van Hoëvell had er van te schrijven:

De eigenlijke bestemming van Soengi Ragi is niet verre te zoeken; het geheele samenstel, de heimzinnige ligging, de talloze gangen, de klei-

MEUBELLEN

INKOOP VERKOOP

FIRMA G. JONKER

Iste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage

Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegen- heden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen ver- koopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent ge- maakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN
Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
Telefoon M. 391.
In- en Verkoop-Bureau
van geheele en ged. van Inhoedels

BEROEPS- LEERARS UIT ENGELAND DIE DOK HOLLANDSCH SPREKEN

SCHOOL OF ENGLISH

Geleenstraat 118 Weteringkade DEN HAAG

UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCH TAAL

SPORTHUIS
v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

**HEEREN
MODE
ARTIKELEN**

PRIMA
Engelsche
Regenjassen
voor
Dames en Heeren.

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, in de Preanger.
- Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboeoer.
- Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Siamat.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankleongs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur. De Katoen-cultuur. De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Mr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo. Bezoek Gouverneur-Generaal op Lombok.
- Mr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk. Badplaatsen op Java.
- H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten eerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW”

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11—12 u. 's-Avonds 9—10 u.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personentiff
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

ben tot de huwelijksgift, welke deze uit zijn land meenam ter gelegenheid van zijne verbintenis met de dochter van een der oude vorsten van Telaga. Het viel den geloovigen zoo spoedig niet in 't dat het wel een *pauvre sire* moest wezen, die zulke huwelijksgeschenken in zijn mars had. En evenmin het anachronisme gelegen in de makty der voorwerpen. Het mocht den ongeloovigen Westering doen glimlachen wanneer hij een inlandschen priester een ouden Europeeschen hartsvanger, een roestigen maliënkolder met denzelfden eerbied zag beschouwen, dien hij aan het zwaard van Ali zou bewijzen; of zijne *sembah* maken voor een kanon, dat in wapenspreuk en jaarcijfer zijne westersche afkomst uitwees — 't heette alles de erfstukken van het oude Padjajaran. En eigenlijk, blank had aan bruin niet veel te verwijten: de relikwieëndienst van het Westen woog wel op tegen de *poesaka*-vereering van het Oosten. Voor beiden gold de uitspraak: alleen het geloof maakt zalig!

Nadat Cheribon in de vangarmen der Comp. was geraakt, verslaptten allengs de banden met de beide Javaansche rijken, die zich beurtelings als suzerain van het gewest hadden opgeworpen: Bantam en Mataram.

't Eerste was tamelijk ver af, en de aanspraken der Bantamsche sultans waren steeds twijfelachtig geweest. Het bleef van hun kant bij het koopen van Koeningsansche paarden, die gunstig bekend waren, en een bezoek aan het heilige graf op Goenong Djati. Mataram was dichter bij, en er was een tijd geweest waarin zoowel de „Zon van den godsdienst” (sultan Sepoeh) als de „Maan van den godsdienst” (sultan Anom) genoodzaakt waren geweest om met hunne volgelingen aan het hof te Kartasoera verblijf te houden, min of meer als gijzelaars, ten einde met hun persoon in te staan voor de trouw der bevolking. Tevens om den inlandschen keizer gelegenheid te geven hun land zoolang door een zijner rijksgrooten te laten besturen... en plunderen. Hetgeen voor een Javaanschen despoet eigenlijk hetzelfde was. De regering te Batavia had niet ongaarne gezien, dat de drie of vier sultans van Cheribon den soesoehoenan van Mataram hulde bleven bewijzen. Het behoorde destijds tot hare staatkunde een enkelen inlandschen vorst als soeverein over het geheele eiland te doen erkennen, een „sultan van Java” (de waardigheid, welke later een Diponegoro voor zich zou eischen) en alsdan zoo'n potentaat tot haar instrument te maken.

Dezelfde politiek volgden de Engelschen in Hindostan. Of liever, zij gingen nog verder. Ook zij schoven tusschen den Britschen onderkoning en de miljoenen inwoners van hun ontzaglijk Indisch rijk de vergulde pop der legitimiteit, in den persoon van den Grooten Mogol. Zij waren de absolute meesters van het land, en noemden zich niettemin vazallen van den troon van Delhi. In die kwaliteit slechts oefenden zij gezag uit over landstrecken, vele malen grooter dan Groot Britannië en Ierland. De belastingen, die in hunne kassen vloeiden, werden geheven in den naam des Mogols. Op hun grootzegel stonden de wijdfuige titels gegraveerd van den erfgenaam van het huis van Tamerlan. De gouden en zilveren munt, die zij op Britsche stempels sloegen, was de keizerlijke munt. De naam des opvolgers van een Akbar, een Aurungzeb, stond in hoofde van de wetten en besluiten door hen uitgevaardigd. Doch de Mogol zelf was een schijnkoning, zich met goochelaars en *nautch*-meisjes vermakkende in een paleis, 't welk men evengoed een staatsgevangenis had kunnen noemen. Met een jaarlijksch pensioen was hij op zijde geschoven; alleen de traditie, de vorm werd in eere gehouden.

Eene zoo soevereine positie als de Mogols in Hindostan hadden de soesoehoenans op Java nimmer bezeten. Niettemin waren zij de eerste vorsten des lands; de Comp. stelde prijs op hunne prestige bij de bevolking te handhaven, hen de schittering

RESTAURANT „KUMMER”

Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Dinners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

Hotel „PROMENADE”

Oude Schev. weg 21

TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf

Prachtige ligging :: Matige Prijzen

van een hoofdschen staat te laten behouden. Maar hare staatkunde bewoog zich naar hetzelfde als dat van de Engelschen in Hindostan; zij sloopte de oester, en liet den inlandschen vorst op de schaal. Zoolang de soesoehoenans hare bondgenooten of hare werktuigen wilden blijven, konden zij op den steun rekenen der regering te Batavia. Doch de trapsgewijze vermindering hunner macht kon niet verborgen blijven; en sedert de invloed der Comp. in den O. I. Archipel overheerschende begon te worden, verzegden de Cheriboensche sultans om, behalve de hofreizen naar Batavia, ook nog die naar Mataram te ondernemen. 't Had reeds heel wat voeten in de aarde om hen naar Jakatra *olim* te tronen, telkens weer neer in het historische kasteel van Batavia „voorstelling” (inhuldiging) van een nieuw landvoogd plaats had; voor den *sithingit* te Kartasoera wilden zij niet meer verschijnen. Voorts sedert de heerschappij van soesoehoenan Giri, de „Javaanschen paus”, met behulp van Nederlandsche bajonetten was ten val gebracht, sprong geestelijk karakter der vorsten van Cheribon teneer vooruit. De priesterdynamie van Sjech Moelana Israël kon zich wel meten met het slacht der voormalige panembahans van Mataram.

De suzeriniteit van dat tijdens de komst der Nederlanders op Java nog zoo machtige rijk kwam weg tot een vorm, eene overlevering; de draden tusschen de beide inlandsche hoven gingen draad. Maar die draden liepen niet zelden door die zonderde ruimte van het vrouwentimmer; het naar Valentijn's voorstelling van zaken eene remschiedenis, die ze eindelijk knapen. Een sultan van Cheribon en een keizer van Mataram, beiden dingende naar dezelfde bijzit; maar was er niet noodig om een breuk tusschen beide hoven te veroorzaken. Het geval illustreert in dit Oostersche land de waarheid van hetgeen de westersche dichter (vader Cats) over de gevolgen van concurrentie gezegd had:

Twee mussen aen een koren-aer
En maken nimmer vreesaem paar;
Twee hanen op een boeren-werf,
Die vechten eeuwig om het erf;
Twee Princen in een Koningryek,
Die staen gedurigh ongelyek;
Maar bovenal soo ryst er nyt
En twist, ja, veeltyds harde stryt.
Soo haest als oyt een jonge maecht
Aen twee op eenen tyt behaecht;
Hier haet nog vrient, nog eygen bloet;
Een vryster is geen deelbaar goet.

Op Java zoo min als in het land van Java Cats; een goendik bracht de verdeeldheid aan. De plagen begon reeds vóór het jaar 1681; het was aan den Mataramschen kant. Een bijwilt van sultan Sepoeh, zekeren Njai Mas Ganti, was overgelopen naar den Depati Anom of erfprins van Mataram, die weigerde haar weder uit te leveren. De beroofde echtgenoot (van 'n paar dozijn vrouwen) dreigde daarop, hij zou de kwestie voor de regeerenden keizer brengen; een alternatief dat aan Depati Anom hoogst onbehoorlijk voorkwam in den mond van een vorst, dien hij als een vorst zijne toekomstige vazallen beschouwde. Wanneer hij eenmaal zijn vader zou hebben opgevolgd, zou liet hij den sultan weten, dan zou hij hem zijn dreigementen wel de nagels uit doen zweren. Hoewel weinig de sultans van Cheribon zich toen reeds van Mataram afhankelijk achtten, bleek wel uit het antwoord van Sepoeh: „dat hij van hem niet hing en Tsjeribon van hem niet had”.

Toch vreesde de erfprins een aanklacht bij den soesoehoenan en den raad der rijksgrooten. In 't eind zond hij Njai Ganti terug; echter niet naar den vorst, die zich noemde Radja Schamsoe'd-din (Zon van den godsdienst) maar om hem te tergen aan den tweeden sultan, Anom, zich noemende Kamaroe'd-din (Maan van den godsdienst), die ook wel zulke duifjes op til wilde hebben. Daarop kwam de Zon bij de Maan in huis, en nam hem

Hotel „de Leeuwerik”

KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM

TELEFOON 514

Huis van den Eersten Rang

CENTRALE VERWARMING.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 DEUSCHE KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTAFEL
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming. Lift.

den sterken arm zijn geschenk weer af. Dat
 zoo loopen zou en een goendik tot een twist-
 worden, had Depati Anom wel voorzien.
 koelde hij zijn wrok tegen sultan Sepoeh
 op deze wijze, dat hij zijn volk uitzond om
 Cheribonschen kraton te plunderen en den in-
 bij sultan Anom in te dragen. Volgens Va-
 n's voorstelling was de veete, hiernit ontstaan,
 nleiding dat de Cheribonsche sultans althans
 overeenkwamen om hunne onderhoorigheid
 Mataram formeel op te zeggen, en zich onder
 kerkzame vleugelen der Comp. te begeven. Die
 meer Indische kuikens onder had.

(Wordt vervolgd).

Ingezonden.

Waar moet ik mij in Nederland vestigen?

heer J. E. Bijlo schreef in Februari j.l. in het Kol.
 blad over inkomsten-, Vermogens- en Personeele be-
 over 1922/23 geheven in verschillende gemeenten,
 in aanmerking komen voor vestiging van Indische
 pensionneerden, om die categorie van menschen voor te
 en bij de keuze hunner toekomstige woonplaats.
 loffelijk zijne bedoeling ook zij, loopt schrijver ge-
 door deze poging tot voorlichting menigeen op een
 spoor te leiden.
 tandingdruk moge in de laatste jaren een niet te ver-
 roezen factor zijn bij de berekening van wat men voor
 onderhoud noodig heeft, het belastingcijfer kan den
 alag slechts geven in verband met wat een behoorlijk
 buitendien kost en dat is natuurlijk op de door
 ver aangehaalde plaatsen zeer verschillend.
 en zijn daarvan, na jarenlang verblijf in de koloniën,
 op de hoogte, zullen zich door de cijfers van den heer
 van een bepaalde keuze laten afschrikken en ten
 te bedrogen uitkomen.
 Zoo neemt bijv. Apeldoorn (plaats mijner inwoning) in
 aangehaalde tabel I tegenover Den Haag een ongunstige
 ats in, terwijl ik er niet aan twijfel, of het leven zal
 laatsigenoemde plaats belangrijk kostbaarder zijn dan

it eenigszins toelichtend wijs ik bijv. op het volgende:
 en pensioen als Luit.-Kol. bedraagt f 4900.—, waarvan
 belastbaar inkomen nog afgaat 6 pCt. voor het wed-
 eenzondfonds, benevens een zekere som voor zoogenaamd
 zakelijk levensonderhoud". Vijf duizend gulden als
 baar inkomen is dus belangrijk te hoog berekend.
 en ik echter dat bedrag aan, zoo ben ik volgens tabel
 schuldigd aan Rijks- + Gemeentl. inkom.-tenbe-
 : hier f 565.14 en in Den Haag f 424.24, dus f 144.90

gens tabel II zou ik moeten verwonen f 700.— per
 Ik woon hier in een ruime villa, met mooie vrucht-
 tuin. Deze bevat bloemen, heesters en vruchtboomen
 waart voldoende groenten op voor mijn gezin, ook voor
 voorraad. Dat pand, liggend eenigszins aan de bui-
 ide van Apeldoorn, is getaxeerd op eene huurwaarde
 f 550.— per jaar.

een uit dien hoofde wordt dus het belastingverschil
 dan vergoed.
 verschil van consumptie-artikelen, kleeding, school-
 enz. Het ik nog buiten rekening. Ook het feit, dat voor
 1924 het vermenigvuldigingcijfer voor gem. ink. be-
 van 1,5 is teruggebracht op 1,1.

lei mij niet met de meening, dat mijn betoog in
 opzichten opgaat, denk er bijv. niet aan mijn huis te
 ren. Ik vestig slechts de aandacht op het onjuiste
 een oordeel, uitsluitend gegrond op wat de heer Bijlo
 erde bracht.
 en ik ongeveer 19 jaar geleden als gepens. Luit.-Kol.
 Holland kwam, hadden mijn vrouw en kinderen zich
 en om niets ter zake doende redenen hier gevestigd
 vanankelijk tegen mijn zin kwam ik er dus toe, mij
 te richten. Thans zoude ik ongaarne naar elders
 en. Ik vond bezigheid in land- en boschbouw, wat
 leidde tot het voeren van een commissiehandel in
 grond, heide, buitenplaatsen en dergelijk vast goed.
 om verschillende redenen slechts zeer zelden inlatend
 an- en verkoop van huizen in deze plaats, heb ik
 ing belang bij de vestiging hier van Indische verlofgan-
 of gepensionneerden. Weinig meer dan eik ander, die
 plaats zijner inwoning gaarne ziet bloeien. Wel heb
 gelegenheid den invloed op te merken van woord en
 schrift in den geest van het artikel van den heer B.,
 tot nadeel van de plaats en van belanghebbenden

mijn beroep mij voert door een groote deel van

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM
HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

het land, van Brabant en Limburg tot in Drente, van Hol-
 land tot de Duitsche grens, en mij verplicht informaties
 te nemen naar plaatselijke toestanden en verhoudingen,
 ben ik wel min of meer bevoegd een vergelijking te ma-
 ken tusschen verschillende plaatsen.

Blijf ik bij die tusschen Den Haag en Apeldoorn zoo stel
 ik voorop, dat beide hunne voor- en nadeelen bezitten. Wie
 na zijn Indische loopbaan, Indische gezelligheid wenschl,
 als omgang met veel oude kennissen van Overzee, kieze
 Den Haag en omgeving. Eveneens, wie prijs stelt op ze-
 kere mondaine vertooning en den invloed daarvan op zijn
 kinderen.

Wie zich echter meer aangetrokken voelt tot natuur
 en frisheid in leven en omgeving, kome hier.

G. C. A. DIJK.

Apeldoorn, Juni 1923.

N.B. De beschouwingen van den heer Dijk gaan volko-
 men langs mijn artikel heen.

Er zijn vele factoren, die de keuze van een woonplaats
 bepalen. Een daarvan is die der te betalen belasting, en
 die ééne heb ik behandeld.

Wie daaruit nu het besluit trekt, dat hij alle andere
 factoren verwaarlozen kan, dien verwijs ik naar de Han-
 delingen der Apostelen, Hoofdstuk 8, vers 30.

J. E. BIJLO.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Spoorwegstaking.

Den 7en Mei had de openbare vergadering plaats van de
 afdeling Semarang van de V. S. T. P., welke door ongeveer
 zes honderd personen werd bijgewoond. Semaoen, de voor-
 zitter der Vereeniging, gaf verslag van hetgeen besproken
 werd met den voorzitter van het comité van de N. I. S.,
 den hoofdvertegenwoordiger der zustermaatschappijen en
 de S. S.-autoriteiten. Hij wees er op dat deze onderhande-
 lingen tot geen resultaat hebben geleid, zoodat er eigenlijk
 niets anders overbleef dan te staken. Voordat men hiertoe
 echter zou overgaan, wilde Semaoen den werkgevers nog
 een kans geven. Na de vergaderingen op verschillende
 spoor- en tramcentra in Mei, zal het hoofdbestuur van de
 V. S. T. P. nog een demonstratievergadering uitschrijven
 op 5 Juni; den werkgevers zal dan nog eens de vraag wor-
 den gesteld of zij aan de wenschen van de V. S. T. P. te-
 gemoet willen komen. Indien zij daartoe niet bereid zijn,
 zal de algemeene staking worden afgekondigd. Dit zal ech-
 ter eveneens geschieden, indien den leiders van de vereeni-
 ging van de zijde der autoriteiten iets mocht overkomen.

Den 8en Mei is Semaoen te Semarang gearresteerd. De
 arrestatie is niet geschied op grond van zijn rede, gehou-
 den den 7en Mei, maar naar aanleiding van het feit, dat hij
 op de vergadering van leden van de „Persarekatan Kaoem
 Boeroeh" lokale rersorten Hindia, gehouden op 1 April, zich
 schuldig heeft gemaakt aan opruiing, hetgeen strafbaar is
 gesteld, ingevolge art. 160 W. v. Str., met ten hoogste zes
 jaren gevangenisstraf.

Volgens de Loc. heeft de gevangenneming van den leider
 uit den aard der zaak beroering gewekt onder de mede-
 bestuurders van de V. S. T. P., die dienzelfden dag strooi-
 biljetten deden verspreiden, waarin aan de „Kaoem boe-
 roe" kond wordt gedaan van het gebeurde, terwijl herin-
 nerd wordt aan het besluit van de V. S. T. P. om bij arres-
 tatie van Semaoen den arbeid neer te leggen. 's Middags is
 reeds een deel van de aangeslotenen hiertoe overgegaan;
 de staking breidt zich geleidelijk uit over de staats- en
 particuliere spoor- en tramwegen.

De Loc. van 9 Mei plaatst o.m. de volgende kant-
 teekeningen bij de staking: Men heeft bij de beoor-
 deeling van heel de beweging bij de spoorwegen
 wel in het oog te houden, dat de leiding daarvan
 zich in communistische handen bevindt. Semaoen,
 de voorzitter der V. S. T. P., is tevens de aanvoer-
 der van de roode S. I., de leider der communisti-
 sche oppositie in de groote S. I.-partij, die op het
 congres te Madioen feitelijk werd uitgestooten, een
 feit, dat grootere scherpte gaf aan den strijd om de
 hegemonie in de Inlandsche beweging, sedert jaar
 en dag tusschen Tjokroaminoto en Semaoen, ver-
 tegenwoordigers van het religieus en het politiek
 element in de voor beiden nationalistische bewe-
 ging, gevoerd. Houdt men dit in gedachten, dan is

IN KRINGEN
 waar men tot oordeelen bevoegd is,
 beschouwt men Aambeienzalf van
 broeder Benedictus als het eenigst,
 nooit falende middel. Prijs p. p. fl.—
 Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

Haagsche Coöperatieve Keuken
Restaurants

Keppelerstraat 274 Tel. M. 2313
 Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226
 Maaagshotel 12-2 uur à f 0,65
 Diner 5-7 uur à f 1,10
 Diverse Schotels à la carte.
 Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
 MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

Vertegenw. Frederik Hendriklaan 73,
 Den Haag
 Tel. S. 316

AGENTEN GEVRAAGD

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
oud en nieuw

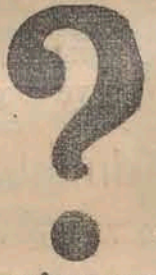
Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
 van f 10.—

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 1987*

Parkhotel

van Stoltpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch
Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT,

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST”

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
 kaart toegang tot de Clublokale Restau-
 ranten Leeszaal van de Amsterdamsche
 Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat
 Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag
 tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
 Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost
 en West aantreffen.

MILENA SIGAREN
SERIEMERK
 FABRIKANTEN:
C. DE JONG & ZONEN, APeldoorn
 HOOFDSTRAAT 8 TELEFOON 84

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 19,445,211.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Strait-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan
tot ons. Wij zijn daarvoor
speciaal ingericht en kunnen
derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht
verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan ge-
reed voor uw **grote op-
lagen**, onze prima snelpersen
voor die tijdschriften, waarbij
het vooral op **kunstdruk**
aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPIJKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen
en aandelen, verhandelt valuta op termijn,
belast zich met uitvoering van orders op de
Amsterdamsche Beurs.

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
Postcheque- en Gironummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

het begrijpelijker waarom juist in de vakbeweging der spoorwegwerkers, in onderscheiding met de actie in andere, niet onder communistischen invloed staande groepen van Inlandsche werknemers, de laatste tijden een verhoogde actie zonder overtuigende motieven waarnaembaar was. Het ligt geheel in de lijn van het communisme om vooral het transportwezen, het meest trefbare orgaan van het lichaam der maatschappij, van zijn geest te doordringen. En tevens moet den leider, kennende den suggestieven invloed van een actie juist in deze publiek werkende bedrijven, een middel hebben gezien om zijn macht in de Inlandsche beweging te versterken ten koste van den tegenstander. Men ziet dan het oeconomisch moment in deze beweging, aangenomen dat het niet geheel afwezig is, ondergeschikt gemaakt aan het politiek moment, een waarneming, bevestigd door de bedekte aankondiging dat de beweging op verwante bedrijven zou kunnen overslaan en dus den vorm aannemen van een stelselmatige poging tot ontwrichting van de geordende maatschappij.

Of deze actie van het personeel der Spoor- en Tramwegen dan in het geheel geen oeconomischen ondergrond heeft? Men beroept zich op de bezuinigingsmaatregelen, door de spoorweglichamen toegepast in verband met de malaise, gevolgd op de haussebeweging van enkele jaren terug. Men verzuimt echter te erkennen dat de levensstandaard, vooral in de Inlandsche wereld, aanmerkelijk is gedaald. En beschouwt men de eischen, aan de loonloosers gesteld, dan vraagt men zich af in hoever deze oeconomische motivering wel ernstig valt te nemen. Ook de eisch van een achturigen arbeidsdag in een periode van sterk verminderd spoorwegverkeer kan niet serieus worden opgevat. Dat de bezuinigingsmaatregelen hun deprimierenden invloed oefenen in de Inlandsche huishouding, laat zich verstaan, maar bij de algemeen bekende slaptte juist in het transportwezen, laat zich moeilijk langs redelijken weg verklaren waarom in dit bedrijf op staking moest worden aangehouden, terwijl elders de geleidelijke loonafbrokkeling als onvermijdelijkheid werd aanvaard. Andere invloeden moeten hier hebben gewerkt, en doordeneerend, belandt men dan vanzelf weder in de politiek.

Men zal zich afvragen of nu de Verzoeningsraad, bijzonderlijk met het oog op stakingen ingesteld, niet als 't ware automatisch in actie treedt. Immers, zoo luidt de instructie, „de Verzoeningsraad heeft tot taak het verlenen van tusschenkomst, wanneer bij de spoor- of tramwegen op Java een geschil over arbeidsaangelegenheden dreigt te ontstaan of ontstaan is, hetwelk tot staking aanleiding heeft gegeven of op andere wijze het algemeen belang kan schaden.” Omvat deze taakomschrijving niet het onderhavig geval? Het is ons bekend dat mr. Peyrot, de voorzitter van den Verzoeningsraad, zich onlangs, juist met het oog op de spoorwegactie, heeft bezig gehouden met het verzamelen van gegevens ter beoordeeling of zijn optreden hier geboden was. Hij is tot de overtuiging gekomen, dat van een eigenlijk „geschil over arbeidsaangelegenheden” geen sprake is en meent dat de Verzoeningsraad hier dus niet heeft te handelen. Is deze opvatting juist? Het ligt minder op den weg van den Verzoeningsraad om te overwegen of een geschil er werkelijk is, dan wel of het door een der partijen wordt gesteld te bestaan. De V. S. T. P. verkondigt de aanwezigheid van het geschil. Welnu, een onderzoek van den Verzoeningsraad had ons nu juist het objectieve materiaal kunnen leveren ter vaststelling van den aard der werknemersactie in het spoorwegbedrijf. De overheid toont zich in de spoorwegactie werkzaam en paraat. Hebben wij de arrestatie van Semaoen te begrijpen als een staal van taktiek, berekend om de staking ontijdig te doen uitbreken en daardoor meteen haar kracht te fnuiken? Formeel is de gevangenneming van den leider het gevolg van een door dezen ruim zes weken tevoren

GRAAF DEEL-SIGAREN
SERIEMERK
FABRIKANTEN
v. D. MEEREN & SANDERS
VELDHOVEN

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting

gepleegd feit van opruiing. Wij gelooven dat innaoen inderdaad op het juiste oogenblik is getrokken aan een actie, welke bij voortzetting *funest* had kunnen worden. Maar het had ons meer in overeenstemming met de hoogheid van overheid toegeschenen, wanneer zij haar schrift tot inhechtenisneming in meer onmiddellijk verband had kunnen brengen met hetgeen de restant op dat oogenblik misdeed. Tot toepassing van de interneeringsartikelen ware, na de nog telings toegediende waarschuwing, zeker voldoende grond geweest. En men zou er de houding der regeering zeker niet minder krachtig om gekeurd.

Het Radiostation Malabar.

Het hoofd van den P. T. T.-dienst deelde Aneta o.m. mee, dat na den bliksemslag in de antenne van het Malabar-radiostation — drie dagen vóór de openstelling, echter te korten tijd latende om de officieele plechtigheid te versieren — de berichtenoverbrenging van Indië naar Nederland zeer moeilijk is geworden. De machinezender wordt in Holland moeilijker gehoord anders en de boogzender kan niet zijn volle vermogen in de antenne ontwikkelen. Voorloepig worden geen nieuwe radiogrammen aangenomen omdat het uit den aard der zaak wenschelijk is zoo spoedig mogelijk op volle sterkte te werken. De voorhanden zijnde diensttelegrammen worden afgewerkt. Daarna kan de toestand der antenne grondig onderzocht worden en kunnen de geslagen isolatoren verwisseld worden en eventuele verdere bliksembeschadigingen worden hersteld. Nader zal gemeld worden, wanneer de verzending kan worden voortgezet. In omgekeerde richting blijft de dienst voorshands ongewijzigd.

In de Loc. van 11 Mei bespreekt de Bandoesche correspondent den draadlozen dienst van Holland. In dit artikel lezen wij o.m., dat met de machinezender van „Telefunken” reeds sinds 1 December iederen nacht vijf à zes uren lang naar Nederland wordt gezonden, en dat dit met den ten booglampzender van P. T. T. niet dan een keel maal geschiedde. De door de Mij. „Telefunken” in opdracht van het Dep. van Kol. gehouwen en thans nog door die maatschappij beheerde chinezender, welke hetzelfde type en vermogen heeft als de zenders van Kootwijk en Nauwen, sinds 1 December steeds goed gefunctioneerd o.m. werden er geregeld de regeeringstelegrammen mee verwerkt. Deze machinezender moet van de kloofantenne gebruik maken en wordt dus ook in Nederland moeilijker gehoord.

De Nederlandsche Mailboten.

Een bijzonder medewerker schrijft op zijn pen door Britsch-Indië zeer lezenswaardige artikelen aan de Loc., onder het hoofd: *Naar het dak van de wereld*, welke artikelen echter geen betrekking tot Ned-Indië hebben. Een uitzondering maakt echter een gedeelte van een gesprek, dat de tourist in de mess te Peshawar met Engelsche officieren had, waaruit wederom blijkt welk een goeden naam onze mailboten atom hebben: „Enkele heeren uitgenoodigd hun spijt, dat de Nederlandsche mailboten Bombay niet aandeden. Over de behandeling en de hooge prijzen van de P. & O. heerschte de gemeene ontstemming.”

De A. B. C.-actie en de taak van den Inlandschen onderwijzer.

Op het congres van den P. G. H. B. hield de heer Post een rede over den A. B. C.-arbeid en het Inlandsche onderwijzerscorps. Hij deelde o.m. mede, aldus de Loc. van 12 Mei, dat er thans veertig rijzen en zelfstandige comité's voor de A. B. C.-actie zijn, van welke echter sommige niets van zich laten hooren. Spr. klaagde over verzet en onwil onderwijsschuweid van een deel der Inlandschen en citeert het oordeel van een regent, die zeide, dat dwang hier stellig goed zou werken. Van de 2000 A. B. C.-cursussen, die er geweest

N. V. Meubelfabriek „DELTA”

Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893

NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden:

Complete Huiskamers van af f 315.-

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

zijn, bestaan er nu nog eenige honderden. Eenerzids verbreedde men de meening, als zou de A. B. C.-actie een politiek doel hebben, dat wil zeggen een extremitisch karakter dragen, terwijl anderzids, bijvoorbeeld van S. I.-zijde, werd opgemerkt, dat de A. B. C.-actie slechts streeft naar vermeerdering van ontwikkeling en welvaart.

De onderwijzer werkt aan de culturele opheffing. Zijn werk is beschavingsarbeid, het verhevenste werk dat een mensch kan te beurt vallen. Spr. gebruikt voor „onderwijzers” het woord „goeroe”, het mooie woord uit de Arabische oudheid: er is niets boven den goeroe. De vorsten luisterden naar hem; hij stond niet buiten, maar boven de maatschappij. Hij is de bouwer, de vormer en de raadgever.

Zooals de onderwijzers zijn, zoo is het volk. De politiek ligt buiten de functie van den onderwijzer. Hij mag zijn verstand niet laten overheerschen door gevoelens van bitterheid en ontevredenheid en twijfel. Elke dag behoort een daad te zijn, een daad van herstel en opbouw. Het levensaccent van den onderwijzer mag niet politiek zijn; het moet cultureel zijn. Zijn mentaliteit mag niet gewijzigd worden door politieke strijd. Het besef van de diepe waardigheid van zijn beroep en de dringende noodzaak van allernauwkeurigste plichtsvervulling moet den goeroe vervullen.

Als goeroe, zegt spr. tot de aanwezigen, is uw dharma licht te verspreiden. Het werken in stilte eischt al uw krachten, veel tijd, terwijl uw leven sober is en dringt naar strijd. Strijd die lukt, omdat het schooner lijkt op een forum te strijden, dan aanhoudend maar in stilte het beschavingswerk te verrichten. Laat u niet meesleuren in den strijd. Gij behoort niet tot de kampende klasse. Den goeroe past geen zwaard. Verricht uw werk met geestdrift, in de school en onder volwassenen. Wijdt daaraan uw beste krachten: het ontwikkelen van uw naaste omgeving. De weg naar welvaart, geluk, autonomie, of wat er nog meer voor idealen zijn, gaat over onderwijs. Straks moet het staatsgebouw voltooid worden: zorgt, dat het materiaal in orde is.

Indië heeft alles te wachten van zijn onderwijzers. Uw schoolopzieners en uw inspecteurs zullen u gaarne met raad en daad bijstaan, waar uw ervaring te kort mocht schieten. Coöperatie! Wij kunnen niet zonder samenwerking. Zonder samenwerking breken we af en onze plicht als onderwijzer is: te behouden. Samenwerking onder elkaar en tusschen Oost en West. Zij die het Westen verzuimen kunnen geen oog hebben voor het eigen Oosten, en hij, die het Oosten miskent, toont geen Westersche beschaving te bezitten.

Mogen er al wrange vruchten van Westersche werk zijn: zij zijn ook nog niet rijp. Straks zullen ze voor gebruik in uw huishouding zeer geschikt zijn. Spr. wekte allen op om zich te wijden aan betreding van domheid en vrees; hun leven te geven aan de opvoeding van de jeugd, dat is aan de volwassenen van morgen. Laat uw verstand, besloot spr., niet beïnvloed worden door gevoelens, die u niet passen, maar laat het verlicht worden door het ideaal van een betere maatschappij met betere menschen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Verslag van de Openbare Vergadering der Radicale Concentratie te Semarang.

II. (Slot).

De heer Boedi Soeljitro sprak als vertegenwoordiger van de Sarikat Islam Vereeniging. Hij wist, zoo zeide hij, natuurlijk ook wel af van het bestaan der Circulaire van den Procureur-Generaal, doch hij zou, uit vrees voor arrestatie van zijn persoon, toch niet nalaten te zeggen wat hij te zeggen had.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst

van Amsterdam via Southampton, Algiers, Genua, Port-Said naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

Hetgeen goed is, moet men prijzen en het geen slecht is, moet men aantoonen en dan trachten daarin verbetering te brengen.

Het honen van het bestuur lag niet in zijne bedoeling en was buitengesloten.

De bezuinigingspolitiek besprekende, wees spreker op het feit dat het Inlandsche Volk in groote moeilijkheden verkeert.

Het waren niet alleen de landsdienaren die vermindering van bezoldiging ontvingen, of wier functies werden ingetrokken, doch ook in den Handel en in de Nijverheid zag men hetzelfde gebeuren, terwijl de belastingen steeds knijpende werden.

Spreker had deze aangelegenheid in de verschillende dessa's onderzocht en bevonden dat 10 % van het Volk werkeloos is.

Hij vreesde dat de bestaande malaise zou toenemen en men voor een hongersnood zou komen te staan.

Die honger was er nog wel niet, doch de tijden veranderen snel en als het Volksverstand beneveld raakt, weet men niet waar het naar toe gaat en of men niet eenmaal zich meester zou maken van de kas der Java-Bank.

En toch moet de Javaan maar zwijgen en mag hij, krachtens art. 111 van het Regeerings Reglement, dat slecht werkt, met een krachtig geluid aan het Bestuur geen hulp vragen in het belang van Land en Volk.

Java's bergtoppen bevatten overal zwavel, geschikt voor het vervaardigen van lucifers.

En toch koopt men dat artikel in Japan en Zweden, aangezien, uit gebrek aan Onderwijs, het Indische Volk geen lucifers maken kan.

Grond is in overvloed aanwezig, doch het Volk is niet voldoende kapitaalkrachtig en dat is de reden waarom men het verzoek richt tot de Indische Regeering om productief bedrijf in het leven te roepen, waarvan de inkomsten het moeilijk bestaan van het Volk en van de werkelozen in het bijzonder zouden kunnen verlichten.

Ik weet wel, zeide spreker, dat ook de Regeering over geen voldoende geldmiddelen beschikt, maar toch is het haar plicht over dit onderwerp hare gedachten te laten gaan en er naar te streven dezen Volkswensch in vervulling te brengen.

De heer Partondo protesteerde sterk tegen het gebrek aan Onderwijs en tegen de gebrekkige verzorging van de Volksgezondheid.

Onderwijs en Volksgezondheid zijn de eerste voorwaarden voor de Volksontwikkeling, doch in vergelijking met andere landen is het Indische Volksonderwijs ten achter en wordt dientengevolge de Volksontwikkeling in Indië belemmerd.

Daarbij komt nog dat door vele steeds stijgende Rijks- en Gemeentebelastingen, het Volk in het gedrang komt, want werk kan men niet vinden en overal tornt men op tegen de bezuinigingsmaatregelen, welke genomen worden.

Het Volk heeft te kampen met vele gevaarlijke ziekten.

De tijd, welke de geneesheeren beschikbaar hebben, is beperkt en geld voor betaling van de geneeskundige hulp is niet aanwezig.

Op den duur moet die toestand leiden tot ruw geweld van de zijde van het Volk en tot de oprichting van geheime Vereenigingen, wier siren het zal zijn te nemen wat men billijkheidshalve niet krijgen kan.

Naar spreker's meening moest de Regeering het bestaande geldtekort ondervangen door nog krachtiger heffingen van de Ondernemingen d.i. van het Groot-Kapitaal, w.o. ook de Amerikaanse en Engelsche.

Spreker achtte den tijd gunstig om op verbetering van Onderwijs aan te dringen, opdat het Volk, met geldelijken steun van de Regeering, eigen grond kunne ontginnen en daarbij medezeggenschap zou kunnen krijgen bij de behandeling van eigen zaken.

Geen bezuiniging derhalve op het Onderwijs,

MEDICINALE KRUIDEN

van A. KRAJENBRINK, Soerabaja, Java (N. O. I.)

RENNA tegen Galsteen
ALBUMA tegen Eiwit in de Urine
VENERA tegen Ziekte der Urinewegen
VENA tegen Pusties in het gelaat
ASTMATA tegen Asthma
STOMALIN tegen Maagaandoeningen

Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek „DE KOEDOE”, Fred. Hendriklaan 166, Scheveningen, Telefoon Sch. 1053.

BESCHIKBAAR.

PIANO's RIPPEN

P. Heinstraat 42
DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

Bij uw bezoek aan

BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
bemerkt U, dat Uw Kleederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen Geen nood
**Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
terwijl gij slaapt!**

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliëntèle mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors
Prop.: M. ANDRÉ,
4 rue Grétry, BRUSSEL
(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

ABONNE SIGAREN VADEMECUM

HAVANA-SERIEMERK

N.V. SIGARENFABRIEK

KESSELS & VAN HUSSEN - EINDHOVEN

„SALLANDIA”

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofdepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van
Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van
de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en
Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systema-
tische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen
van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie
ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te
vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaan-
baar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel
en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de
dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering
zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder
bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdes-
lied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet
eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en
vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en
de monumenten van de beschaving van zijn hee-
delijk volk brengen den dichter tot geestdrift en het
lied rijst uit zijn ziel . . .”.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag
van Ned.-Indië”.

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

HIMA
RUDGE-WHITWORTH RIJWIELEN
GOUDSTER

doch integendeel vermeerdering van het aantal
scholen, ten behoeve van de kinderen, die nog geen
onderwijs kunnen ontvangen.

Mevrouw Soetifatak sprak als vertegenwoordig-
ster van de Vrouwenafdeeling der Sarikat Islam
in den zelfden zin en wees op het gebrek aan voed-
sel, dat de malaise in de Inlandsche gezinnen
bracht.

Zij gevoelde, zich verplicht zich te mengen in
deze aangelegenheid om de vergadering tot het
verleenen van steun op te wekken.

Ook hoopte zij, dat door uitbreiding van het
onderwijs, de Regeering het Volksbelang zou be-
hartigen.

Nadat de heeren Aloei, Djojopranato en Soedi-
bio nog het woord hadden gevoerd, las de Voor-
zitter de motie voor, waarin uitdrukking werd
gegeven aan de navolgende wenschen, n.l.:

I. Intrekking van alle wettelijke voorschriften
welke den vooruitgang en de vrijheid van het Volk
belemmeren;

II. De Regeering te verzoeken productieve
werken in het leven te roepen, ten behoeve van
de slachtoffers der malaise;

III. Geen bezuiniging op onderwijs en Volks-
gezondheid;

Ten 12.15 uur werd de vergadering die zich
met de motie vereenigd had, door den voorzitter
gesloten.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Vergadering ter bespreking van onderwerpen, welke
betrekking hebben op het Boschbeheer op Java.

II (slot).

Vroeger was men zeer ingenomen met de rege-
ling, dat op verschillende plaatsen huuverkoop-
pingen, ten behoeve van de dorpsbewoners plaats
hadden, waarbij opkoop van onderscheidene soor-
ten tegen één zelfden prijs was verboden.

De uitkomsten van deze regeling waren echter
verschillend, naar gelang van de plaats van ver-
koop.

Op de eene plaats stelde de bevolking den prijs
van het verstrekte hout vast, terwijl men het el-
ders beter vond, dat er in de dessa's bepaalde
warongs waren, van waar uit het hout stuksge-
wijze werd verstrekt naar gelang van ieders be-
hoefte.

Nadat ook de houtdiefstal en de boschbewaking
waren besproken, waarbij de gewestelijke leider
der Veldpolitie tegenwoordig was, werd het on-
derwerp van het grazen van vee op de grasvlakten
in de bosschen in behandeling genomen dat als
schadelijk voor bosch en vee werd beschouwd.

Naar het oordeel der houtvesters is bosch-
grond niet geschikt voor den groei van grassoor-
ten, welke als voedsel voor het vee kunnen dienen.

De verslaggever dezer vergadering maakte ten
slotte de opmerking dat het opgevallen was dat
bij de wisseling van meening tusschen de verschil-
lende autoriteiten, de verschillen meer bestonden
tusschen de deskundigen dan tusschen het be-
stuur en de vertegenwoordigers van de andere
takken van dienst.

De heer Tiam Hong Ong.

De „Keng Hwa Poo” (*) maakt in haar num-
mer van 30 Januari 1923, melding van hare groote
vreugde, welke te Ternate heerschte, toen het be-
richt ontvangen werd, dat de heer Tiam Hong
Ong, de acte Middelbaar Onderwijs in Nederland
had veroverd.

Den 22en Mei 1901 te Ternate geboren, ontving
hij op zeven-jarigen leeftijd de eerste opleiding
op de Fröbelschool ter plaatse, waarna op tien-
jarigen leeftijd de Europeesche Lagere School
werd bezocht.

*) De Keng Hwa Poo is een veertiendaagsch Nieuws-
blad, dat ter hoofdplaats Menado wordt uitgegeven.

BESCHIMBAAR.

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze Nieuwste Modellen

In het jaar 1917 volgde hij een Cursus op de
Koningin Wilhelminaschool te Batavia, met
gunstige gevolg, dat hem 4 jaar later het Eerste
Diploma als Bouwkundige kon worden uitgereikt.

Daarna kwam het plan bij hem op om zich naar
Nederland te begeven, zijne wiskundige studies
voort te zetten en te trachten de acte Middelbaar
Onderwijs Wiskunde te behalen.

De daaraan verbonden kosten, ook in verband
met de toenmalige duurte in Nederland, gingen de
finantieele krachten van den vader van den heer
Tiam Hong Ong wel te boven, doch hij wist niet
temin toch de middelen te vinden om aan het
verlangen van zijn zoon te voldoen en vertrok
deze in de maand September 1921 naar Neder-
land, alwaar hij werd ingeschreven als student
op de Hooge Polytechnische School te Delft.

Reeds 10 maanden later werd hem de acte van
Bekwaamheid voor Middelbaar Onderwijs K I uit-
gereikt en heeft hij dus de bevoegdheid verkregen
tot het geven van lessen op een der Middelbaar
Scholen.

Hij streeft er thans naar om de acte K 5 te be-
halen.

In vreemden grond begraven.

Blijkens een bericht, voorkomende in de „Pe-
warta Soerabaja” van 13 Februari 1923, is op
Zaterdagmorgen te voren, de luitenant ter zee
Vatin van het Fransche oorlogsschip „Victor
Hugo”, ter reede van Batavia verdronken.

De gezamenlijke officieren van dien oorlog-
bodem waren voor sociteitsbezoek in de Harma-
nie aan land gegaan en eerst vroeg in den morgen
naar boord teruggekeerd, zoodat zij verplicht wer-
den van een huurvaartuig gebruik te maken.

Op een afstand van ongeveer 3 Meter van het
oorlogsschip, schijnen de officieren in het klein
vaartuig te zijn gaan staan, met het gevolg dat
het kantelde en omsloeg en allen te water ge-
raakten.

Behalve luitenant Vatin konden allen worden
gered.

De scheepsdokter wierp hem nog een mantel
toe, en, hoewel een goed zwemmer zijnde, schijnt
hij van zijne handen geen gebruik te hebben kon-
nen maken, met het gevolg dat hij, hoewel ter
stond sloepen werden uitgezet en de lichien wer-
den ontstoken, in de golven verdween.

Des Zaterdagmiddags werd het lijk gevonden.

De begrafenis had plaats met militaire eerbe-
wijzen.

Eene met geweren gewapende compagnie Infan-
terie met omfloerste trommen en de bataljonsmu-
ziek van Weltevreden openden den stoet, gevolgd
door de Fransche matrozen in witte uniform en
witten helm.

Links en rechts van de met bloemen overdekte
lijkkist liepen eveneens Fransche matrozen.

In een auto volgde Vice-Admiraal Umbgrove,
naast wien de Commandant van de Victor Hugo,
Kolonel Reguerre gezeten was.

Voorts waren aanwezig de Resident van Bata-
via, de Fransche officieren, de Fransche Consul,
het van Nederlandsche marineofficieren, de Hoofd-
commissaris van Politie en anderen.

De godsdienstige plechtigheid had plaats in de
Roomsche Katholieke Kerk op het Waterlooplein,
waar Generaal Kruisheer en de plaatselijke mili-
taire commandanten van Weltevreden en Meester
Cornelis met hunne adjudanten door hunne aan-
wezigheid van belangstelling aeden blijken.

De ter aardebestelling had plaats op het nieuwe
kerkhof aan de Laanhof onder het gebruikelijke
ceremonieel, waarna de Commandant van het
oorlogsschip en de Fransche consul dankten voor
de bewezen eer.

Na afloop van de plechtigheid vereenigde de
Vice-Admiraal Umbgrove de Fransche marine-
officieren aan een maaltijd.

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ
TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
 DEN HAAG bij het Stadhuis

Heeren- en Dameskleeding
 naar Maat

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

LITERATUUR-OVERZICHT.

Inter-Ocean.
 De April-afl. van dit maandschrift, voorheen getiteld "Meyers' Monthly", is weder schitterend wat illustrering betreft. Verschillende bijdragen hebben betrekking op den Indischen Archipel; zoo schrijft de hr. J. van der Waerden over de 3e Ned.-Indische Jaarbeurs te Bandoeng. — De hr. L. van de Wall geeft historische bijzonderheden over de geologische Buitenkerk te Batavia. — Over de cultuur van de oliepalmen in Sumatra schrijft Dr. A. A. L. Rutgers. — Verder een artikel van G. Dietz over een krokodillenjacht op Ternate.

Tijdschrift voor Economische Geographie.
 In het 15-Juni-nummer is opgenomen de tekst eener voordracht van Dr. E. C. Jul. Mohr (gehouden tijdens de academisch-Indische week aan de Handels-Hoogeschool te Rotterdam) over de beteekenis van den bodem en het klimaat van Ned.-Indië voor de rol, die Insulinde speelt, en de rol, die zij spelen, in het wereldverkeer. — Dr. W. Eschenbach geeft een slot van zijn studie: De eocene kolen van den Oost-Indischen Archipel, economisch-geografisch beschouwd. Zijne beschouwingen samenvattend komt schr. tot de gevolgtrekking, dat:

De eocene kolen van den Indischen Archipel een door metamorfose veranderde bruinkool van zeer goede kwaliteit zijn. Zij zijn in de industrie zoowel voor stoom als voor smekolen te gebruiken. Als bunkerolen zijn zij voor niet te groote schepen goed te benutten. Of deze kolen wel tot oliën te verwerken zijn, vond de technische toepassing tot nu toe in Oost-Indië nog geen ingang. Hoogovenbedrijven kunnen zich van deze kolen niet bedienen, evenmin als de groote lijnboorten, die steenkolen van beter hoedanigheid ter beschikking hebben.

Indisch Militair Tijdschrift.
 Inhoud der Mei-afl.: Beschouwingen van W. Pfeiffer over de opleiding van de Infanterie, door H. C. Gerritsen. — De vernoeming door de Artillerie, door C. V. — Cavalerie en veldgeregids, door M. A. C. Goester. — Een vlootbrug als koloniesbrug voor Infanterie, door P. Proost. — Opmerkingen betreffende Staatsmobilisatie en munitie-aanmaak, door F. L. H. Dessauvogie. — Gedragsregels voor patroonlieden en patr.-commandanten in de Buitengewesten, door Sievert. — Overzicht van den inhoud van tijdschriften.

Orang Pelsdang.
 In het Mei-Nr. schrijft Dr. A. W. Nanninga een artikel over de vooruitzichten in de meerjarige cultures (vooral rubber en thee) van Ned.-Indië.

Voor jongelui, die van hieruit zich afvragen, of er te verwachten goede vooruitzichten in deze cultures bestaan, is de vraag: „Gaen de werkelooze ond-assistenten, waarvan daar nog steeds een aantal aanwezig zijn, niet vóór ons?”

Men dient met deze vraag ongetwijfeld rekening te houden, meent Dr. N., te meer daar ze in vele opzichten, als verhouding met het werk, de werklust en de taal, bij de jongelingen vooruit zijn. Doch geruststellend laat hij er op volgen. Naar mijn overtuiging behoeven onze jongelui hiervoor niet te vreezen, en dat vooral daarom niet, omdat de tijd, toen er bij de zoo enorm snelle uitbreiding van de rubbercultuur een groot tekort ontstond aan geschikte assistenten, velen in deze cultuur een plaats hadden gevonden, die er eigenlijk geheel niet in thuis behoorden en die zijn natuurlijk vooral dezen, die in de juist besproken moeilijke tijden het eerst hun betrekking verloren, en dezen men in het algemeen liever niet weer aannemen. Zonder eenigen twijfel neemt men liever een nieuwen, vooral in deze behoort op zijn taak is voorbereid.

Dr. Nanninga besluit: Om in den zich steeds meer ontwikkelenden landbouw in Indië een plaatsing te vinden, vooral om daar vooruit te komen, wordt het ongetwijfeld steeds noodiger eerst een goede school te doorloopen; sommige administrateurs (of directeurs) gaan zelfs reeds over dit te eischen, zoodat wij aan alle jongelui, die van een R. H. B. S. 5-jarige of 3-jarige cursus, of van eenige andere school, die eene betrekking in de cultuur zoeken, kunnen aanbevelen, eerst eene Landbouwschool te doorloopen of op andere wijze zich de noodige landbouwkundige kennis eigen te maken.

Sandelolie.
 De handel in het hout, dat deze olie levert, vormt een der voornaamste bronnen van inkomsten voor het gewest Sumatra, waarvan het met Ned.-Indië uitgevoerde Sandelhout goed als geheel afkomstig is. Een en ander leidde reeds schadelijk tot het denkbeeld, de bereiding der sandelolie in Indië te doen plaats hebben. De hiervan verwachte voor-

deelen deden in het afgelopen jaar de plannen tot oprichting eener fabriek, eenigen vasteren vorm aannemen. De voorzichtigheid gebood echter eerst na te gaan of de aanwezige houtvoorraden de verzweijking van di' denkbeeld zouden toelaten en het in stand houden eener dergelijke fabriek zouden toelaten.

De deskundige opname dezer houtvoorraden had in het afgelopen jaar vanwege het Proefstation voor het Boschwezen plaats. Dit onderzoek leidde tot de gevolgtrekking, dat de voorraad sandelhout op Timor op sterke wijze aan het verminderen is, zoodat de oprichting eener fabriek voor de destillatie der olie niet mogelijk moet worden geacht, en maatregelen in overweging zijn, ter bescherming van de nog aanwezige houtvoorraden. Door den betrokken houtvester werden o.a. maatregelen voorgesteld om door meer oordeelkundige verdeling in kavelingen van het voor den verkoop beschikbare hout, den handel in betere banen te leiden. (Mededeeling van de Afd. Nijverh. van het Dep. van Landb. enz. te Buitenzorg).

Indië. Geïllustreerd weekblad.
 Afd. II. Kunst en kunstvaardigheid in Indië, door N. (vervolg). — Het vijftigjarig jubileum van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap op 2 Juni 1923 te Amsterdam, door A. W. Nieuwenhuis. — De ontwikkeling der aardrijkskundige in Ned.-Indië (vervolg), door M. — De Artillerie Constructie Winkel te Bandoeng, door Majoor A. de Fremery (slot). — Suriname. Een oproep aan de bevolking (ontleend aan de N. R. Ct.).

Waardeering van het werk van het Bureau voor de Volkslectuur.

Het Bureau voor de Volkslectuur te Weltevreden publiceert in No. 20 van het „Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers” een schrijven van een Resident, gericht aan verschillende cultuurondernemingen, van den volgende inhoud.

1. Ik heb de eer beëdf Uw aandacht te vestigen op het bestaan van het Bureau voor de Volkslectuur, dat zich ten doel stelt, populaire, neutrale, nuttige en goedkope boeken en tijdschriften in Ned.-Indië te verspreiden.
2. Een bibliotheek ten behoeve van het Inlandsche personeel Uwer onderneming zou, om te beginnen, ongeveer 75 werkjes kunnen bevatten; uit den catalogus van genoemd Bureau heb ik daarvoor een keuze gedaan; een lijst van de m.i. voor zulk een bibliotheek geschikte boeken voeg ik hierbij.
3. Indien de bibliotheek op de meest eenvoudige wijze wordt beheerd door een der Inlandsche geëmployeerden, eens of tweemaal in de week de gelegenheid geopend wordt tot het in leen ontvangen van boeken, eenige exemplaren van de Inlandsche geïllustreerde neutrale bladen Sri-Poestaka en Pandji-Poestaka geregeld ter lezing worden rondgezonden onder het Inlandsch personeel, eenige exemplaren van den Volksalmanak als premies voor ijver en bekwaamheid beschikbaar worden gesteld, dan zal er, naar ik vermeen, van zulk een ondernemings-bibliotheek een nuttige werking uitgaan.
4. Ook voor Inlanders is het lezen van bevattelijke boeken en van geïllustreerde tijdschriften met actueelen, neutralen inhoud een aangename verpoozing, waardoor de lezers hun kennis vermeerderen, hun inzichten verruimen, hun blik verbreedden, en welke hen van het uitverveling of levenscentonigheid bedenken van of meedoen aan buitensmissigheden kan afhouden.
5. Volgens den bescheiden opzet, in bijgaande lijst aangegeven, zal de bibliotheek der onderneming kosten: ongeveer f 50.— ineens door aanschaffing van 75 werkjes, en ongeveer f... jaarlijks voor aanvulling der bibliotheek, abonnementen op twee Inlandsche tijdschriften (Pandji-Poestaka en Sri Poestaka) en aanschaffing van volksalmanakken.
6. Aangenaam zal het mij zijn Uw opinie te mogen vernemen over de stichting van zulk een onderneming-bibliotheek ten behoeve van het Inlandsch personeel.
7. Mocht U er toe willen overgaan, zulk een bibliotheek op kosten van Uw onderneming tot stand te brengen, dan ben ik gaarne bereid mijn bemiddeling te verlenen tot doorzending van Uw bestelling aan het Hoofdbureau voor de Volkslectuur door tusschenkomst van den Hoofddambtenaar voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden (Dr. D. A. Rinkes) te Weltevreden”.

We hebben dit bericht in zijn geheel overgenomen, in de hoop daardoor eveneens meer bekendheid aan het zoo nuttige werk van „Volkslectuur” te geven.

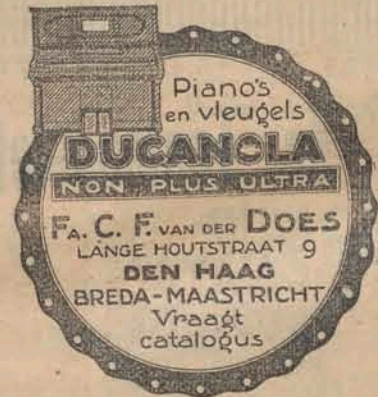
Mocht men ook hier te lande iets gevoelen voor dit denkbeeld van aangename en nuttige verpoozing van den Inlander (we denken hierbij in de eerste plaats aan het Tehuis voor Ned.-Indische bedienden „Persingahan”), dan verklaart de bewerk van deze rubriek zich gaarne bereid zijn tusschenkomst te verlenen voor het verkrijgen der lectuur.

Een gedrukte catalogus van de tot 1922 verschenen Nrs.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Koffierfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

J. P. BATENBURG & Co's
 MEUBELTRANSPORT-MIJ
Dr. Kuijperstr. 16
 TEL. H. 545.
DEN HAAG.
 MEUBELBERGING
 RUIME UITPAKLOKALEN
 VOOR
 REISBAGAGE.

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren, Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
 Hofleverancier.

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het toneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menselijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naeff in *De Amsterdammer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adeler van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch toneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoek de Tentoonstelling

van

BOEATAN

Den Haag - Kerkstraat

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vóórzaal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags *djanganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag eenvoudige rijsttafel à f 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar-bahar* armbanden tegen de rheumatiek à f 2.50 per stuk.

Wij fotografeeren U thuis

zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU

Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

(met de prijzen erbij vermeld) is te raadplegen in de Koloniale Bibliotheek te 's-Gravenhage, in welke boekerij ook alle uitgaven van „Volkslectuur” aanwezig zijn.

Kerkelijke Statistiek van Curaçao in 1816.

Bij besluit van 4 Sept. 1815 bepaalde Koning Willem I dat alle kerkelijke zaken, welke gewoonlijk bij het gouvernement behandeld werden, zonder onderscheid voor de gezamenlijke koloniën van den Staat zouden worden behandeld door tusschenkomst van het Departement van Koophandel en Koloniën, en dat mitsdien geen officieele communicatiën en correspondentiën betreffende de kerkelijke belangen, van wat aard ook, langs een anderen weg van en naar de West- en Oost-Indiën zouden mogen plaats hebben.

Voor zooveel de kolonie Curaçao en Onderhoorigheden betreft, werd aan die orders voldaan op 22 Nov. 1816 door den toenmaligen gouverneur A. Kikkert. Diens verslag is gepubliceerd door Dr. J. de Hullu, Rijksarchivaris, in het jongste Nr. van het Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis.

De Banier.

In het Nr. van 11 Mei laat v. d. B. eene waarschuwend stem hooren tegen in uitzicht gestelde plannen tot bezuiniging op het onderwijs in de Minahassa. Men zegt, dat de nieuw aangekomen Resident van meening is, dat er te veel onderwijsgelegenheid in de Minahassa is en dat daarom maatregelen zullen genomen worden, niet alleen om de tallooze, uit eigen beurs betaalde particuliere schooljes te sluiten, maar ook, om het aantal Europ. lagere scholen te verminderen en aan de zgn. speciale scholen hun Europeesche hoofden af te nemen. Als kroon op het werk zou dan komen: inkrimping der te Tondano gevestigde mulo-school en van het daaraan verbonden internaat.

De Schr. meent, dat de geruchten, als ze waarheid blijken te bevatten, wel zeer verstrekkende gevolgen zouden kunnen hebben, want ook uit politiek oogpunt is de gevreesde maatregel niet verstandig.

In hetzelfde Nr. een vervolg-artikel: Het concubinaat in de kazerne.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 43. Notitie omtrent het verband tusschen grondsoort en wortelknolletjes-vorming bij leguminosen, door J. Th. White. — Plantmethoden bij aardappelcultuur op Java, door P. van der Goot (slot). — Landbouwonderwijs in Suriname, door Opmerker. — Eenvoudige bedrijfsleer voor den landbouwer, door A. J. Koens (vervolg). — Een belangrijk gebied voor cultuurgewassen (n.l. Kajoe Tanan, op Sumatra's Westkust), door Landbouwer. — De controle systemen bij Hevea tap. — Bijen houden in Indië, door J. Wolff. — De Acacia decurens (vervolg). — De volkshoevecultuur in de Preanger Regentschappen. — Twee nieuwe processen in de rubber-industrie. — De toestand der rubbercultuur. — Tarwebedrijf in Ned.-Indië. (Tarwe teelt op de Bataksche hoogvlakte. — Tarwe teelt op de Bandoengsche hoogvlakte).

Id. No. 45: De Helopetis is een vriend van den planter. — Over instervingsziekte bij Hevea, door J. van Baalen. — Hoe de opbrengst van een cassave-aanplant op eenvoudige wijze te taxeren, door L. K. — Het planten van vruchtboomen, door N. — Tweede gewassen. I. Inleiding. II. Mais, door A. J. K. (wordt vervolgd). — De mieren en de landbouw, door W. D. — Onbrandbare tabak brandbaar maken, door D. J. Dibbetz. — Groentebemesting. — Destillatieproeven van aardrubber. — De betekenis der verschillende nationaliteiten in onze cultures. — Weerkundige waarnemingen in de tropen, door Medicus. — De fokkerij van melkvee in Ned.-Indië.

Indisch Avicultura.

De Ned.-Indische Pluimvee-Vereeniging en de Kynologen Club „Oost-Java” zijn overgegaan tot de uitgifte van een eigen maandblad, dat den titel draagt van Indisch Avicultura.

Het blad, waarvan het eerste nummer 16 paniga's telt, heeft een omslagteekening van D. van Driest, voorstellende een Indische haan, een pronkduif en een postduif, plus een stukje Indisch landschap, te zamen voorstellende, waarheen de belangstelling der Indische pluimvee-liefhebbers gaat.

Voor de pluimvee-afdeeling schreef de hr. M. Buissink een voorwoord, voor de hondenrubriek dr. Van Lier. De eerste wijst op de vlucht, welke de teelt van pluimvee over de geheele wereld heeft genomen en de meer dan gewone economische voordeelen, waaruit voor bevolkingsgroepen voort-spruitende; de tweede wekt voornamelijk op tot deelneming aan de Kynologenclub.

Het blad, dat voor de rest van technischen inhoud is, bevat voor pluimvee- en hondenuitvoerders zeer nuttige lectuur, zooals artikelen over varkenmesten, kropziekten bij duiven, enz. Een jaar-abonnement kost f 8.—

Belangstellenden kunnen zich om inlichtingen wenden tot den hr. F. J. van Eekhout, Welirangstr. 5, Soerabaja.

BESCHIKBAAR.

The English Sport Stores

Frederik Hendriklaan 85

The Hague

Sport articles and clothing of every description

De Indische Mercur.

No. 24. Oogstresultaten uit Cuba, door Dr. H. C. Prins, Geerlign. — De suiker en de belastingen. — Beetwortelanplant in Europa 1923-24, door Dr. H. C. Prins, Geerlign. — De propaganda-afdeeling der Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. — Malangsche Landbouwvereeniging. — Kultuurberichten. — Kleine mededelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodaende de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft ditmaal recente literatuur over etherische oliën, boschwezen, looistoffen, specerijen, geneesmiddelen, voedingsmiddelen, vruchten en groenten.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Jaarg. 7, No. 5 (Mei 1923). Onderzoekingen over het voorkomen van caoutchouc en melksapvaten in de bladeren van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobiloff. — Invloed van de uiterlijke omstandigheden op latex en rubber, door O. de Vries en W. Spoon. — Rubberlatex en hare beteekenis. — Kalk als bodem-ontsmetter.

Meded. van den Burgerl. Geneesk. Dienst in N.-I.

Inhoud van jaarg. 1923, No. 1. Over de behoefte van het dierlijk organisme aan anti-beri-beri-vitamine, en over het gehalte van verschillende voedingsmiddelen aan dit vitamine, door Dr. B. C. P. Jansen. — Over de voedingswaarde en het fermentgehalte van 100-jarige rijst, door Dr. B. C. P. Jansen.

100-jarige rijst! Menigeen zal hier aan een drukfoet denken; ten onrechte evenwel, want op de hoogvlakte van Korintji brengt de grond per bouw gemiddeld 50 à 60 picol op, terwijl het gemiddelde op Java 25 à 30 picol bedraagt. In Korintji moet dan ook elk jaar een groot overschot van rijst zijn geweest, die steeds maar opgestapeld werd in schuren. Wel een 2 miljoen picol, zegt schr. De mogelijkheid bestaat dat — nu door het aanleggen van een groot autoweg het verkeer met de kust veel gemakkelijker wordt — de afvoer van deze rijstvoorraad loonend wordt. Naar de voedingswaarde van die oude rijst deed Dr. Jansen een onderzoek, waarvan de resultaten vrij gunstig zijn.

Statistiek van de Scheepvaart in Ned.-Indië over het jaar 1922. Samengesteld bij het Hoofdkantoor bij de Scheepvaart (Weltevreden, G. Kolff en Co.)

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers 1923, No. 19—20. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië over het jaar 1921. Deel III. Samengesteld bij het Hoofdkantoor der in- en uitvoerrechten en accijnzen. (Batavia, P. Kolff en Co.)

Kon. Magnetisch en Meteorologisch Observatorium te Batavia. Jaarverslag 1922. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Prae-advies, uitgebracht voor het 13e Decentralisatiecongres, te houden op 20 en 21 Mei te Weltevreden, door E. Stokvis over Regentschapsraden. (Locale Belangen. Mededeeling No. 51).

De 5 pCt. Indische Leening, door Fronsac. (De Vrijheid, 23 Juni '23).

Glimpes of Dutch Borneo. Some features of the recent largest island (with ill.), by Ch. M. Morrell. (Netherlands Indies Review, June '23).

Ethnography. A new form of mask from the Sepik, Papua. (With plate), by A. C. Haddon. (Man, June '23).

Verslag van de besprekingen met het Dagelijksch bestuur van het Ned.-Indisch Landbouw Syndicaat met den hr. E. P. Wellenstein, onder-voorzitter der Commissie tot herziening van het belastingstelsel op 23 Jan. '23. (Publicaties N.-I. Landb. Synd., 1923, afl. 13).

The prospects of the Netherlands Indian plantations. (II. Sugar). (Holland's Import and Export Trader, May '23).

Biologen en Proefstationwezen in Ned.-Indië, door Dr. Ph. van Harreveld en Dr. H. R. M. de Haan. (Vakblad voor Biologen, Juni '23).

De bloembioologie van Robusta koffie, door Dr. H. R. M. de Haan. (Mededeelingen van het Proefstation Malangs, No. 40).

Het enten van koffie, door Dr. H. R. de Haan. (Id. no. 41). (Kajoe-poetih-olie. (Proefinstallatie op West-Seram). (Korte Berichten, 1923, No. 15).

De inheemsche leerlooierij. (Bemoeiingen van de Afd. Nijverheid). (Korte Berichten, 1923, No. 14).

VAN DEN BICHELAER & CO

TABAK-, SNUIF- en SIGARENFABRIKANTEN

EINDHOVEN

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 252 **AMSTERDAM** Telefoon N. 3290
CURAÇAO **CARACAS**
130 **VENEZUELA**
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

Opaling van het totaal-eiwitgehalte van melk in Ned.
Indië, met behulp van het formaldehyde getal, door Dr.
A. A. Pool. (Pharm. Weekbl. 1923, bl. 419).

Verbetering.

van de Uitg. Mij. „Adi Poestaka” ontvingen wij het
hand schrijven.

Mijne Heeren,

een aankondiging van „Oedaya” No. 3 in het Kolo-
niaal Weekblad No. 24 wordt als abonnementsprijs ge-
meld f 2.75, hetgeen een fout is. Het abonnement be-
draagt voor 12 nummers f 3.—

12.75 moesten de ons bekende personen zenden, die één
als proefnummer gratis ontvangen hadden.

Wij verzoeken wij U dit te willen vermelden. Bij
aankomst dankend, hoogachtend,

„ADI-POESTAKA”.

Suriname.

Onze Surinaamsche medewerker is, door bui-
lands-zijn, verhinderd zijn wekelijksche bij-
drage te leveren.

Curaçao.

De herziening van het Regeeringsreglement.

Wij hebben ergens gelezen, dat het rapport dezer
commissie verschenen is. Het schijnt echter niet
openbaar te zijn.

In Curaçao is zoowel door den Kolonialen
Raad als door den Gouverneur gesproken over
wenschelijkheid, dat de financiële verhou-
ing tusschen Rijk en Kolonie op zoodanige wijze
worden geregeld, dat de autonomie tot haar
recht zou komen. Daarvoor zijn verschillende
voorstels, o.a. dat van de Suriname-commissie, dat
de zekeren zin ook door den Kolonialen Raad is
aangenomen, en dat van een fixum der bijdrage van
het moederland.

De Minister van Koloniën heeft bij de in-
telligente-Marchant een tip van de stuier op-
gevoerd. In het verslag van de N. R. Ct. lezen wij
ook de commissie voor de Surinaamsche
omgeving (sic!) acht fixatie van het subsidie-
bedrag voor langeren termijn verwerpelijck. En als
mening van den minister leest men eenige
woorden verder: „In het autonomie-vraagstuk valt
niets te wijzigen, zoolang Suriname afhan-
gijk blijft van het moederland.”

Wij zullen in de *Handelingen* nog eens precies
lezen, wat de minister heeft gezegd. Voorshands
is dit een afdoend, teleurstellend antwoord op
de meest brandende koloniale vraagstukken.

Het A. N. V. en 17 Juli 1922.

Zeer tot ons leedwezen blijkt ons, dat ons arti-
kel in het K. W. van 17 Mei l.l. over 't *Algemeen
Nederlandsch Verbond*, waarin wij spraken van
den conflict met het gouvernement”, die het be-
stuur niet doorstond, misverstaan is. Het is immers
niet waar, zegt men ons, dat het bestuur daarom
aangegegaan, trouwens 2 leden bleven zitten. In-
derdaad, zoo is het. Het conflict is in den boezem
van de groep ontstaan, en vóór het tot een conflict
met het gouvernement gekomen was, was de crisis
reeds slechts dit hebben wij gedacht en willen zeg-
gen op grond van hetgeen wij erover lezen in de
Algoe, dat de oppositie tegen een gedeelte van
het bestuur haren grond vond in het request aan
den gouverneur. Tot 'n eigenlijck conflict met het
gouvernement is het dan ook niet gekomen.

Van dezelfde zijde geeft men ons nog te ver-
staan, dat des ministers antwoord aan den heer
Hall over antagonisme tusschen de officieren
de rest juist was. Wij hebben dit evenwel niet
gewist, maar zeiden alleen, dat er misschien iets
anders was, waarover te klagen viel. Als men ons
kan verzekeren, dat dit er ook niet is, dan des
beten.

Opening Koloniale Raad.

De gouverneur heeft 8 Mei l.l. met eene rede de
zitting geopend. Wij hopen daaruit af en toe iets
mee te deelen.

Beginnen we met de optimistische beschouwin-
gen over 17 Juli l.l.:

„In menig-opzicht gaf het afgelopen zittingjaar
reden tot dankbaarheid.

Behoudens eenige kortstondige ongeregelde-
heid op 17 Juli 1922, werden orde en rust in de kolonie
niet verstoord.

Dat bij die gelegenheid eenige slachtoffers vie-
len, waaronder een zeer zeker volmaakt onschul-
dige vrouw, die in hare woning door een schot
werd getroffen, is zeer zeker in hooge mate te be-
treuren.

De tot bijstand gerequireerde troepenmacht bleek
voor haar taak om de orde te herstellen volkomen
berekend; aanstonds ter plaatse maakte zij onder
taktvolle leiding zonder bloedvergieten vrijwel on-
middellijk een einde aan de wanordelijkheden.

De wenschelijkheid van het behoud van een
garnizoen op Curaçao, zoolang althans niet kan
worden overgegaan tot invoering eener militaire
politie, die voor de kolonie aanmerkelijk hogere
lasten tengevolge zal hebben, werd daardoor aan-
gevoerd.

Niettegenstaande de commissaris als een der
eerste slachtoffers viel, gaf het optreden der voor-
dergelijke gevallen niet berekende politiemacht
over het algemeen geen reden tot ontevredenheid?”

Prosit!

Wat wij missen, is een woord van afkeuring aan
het adres der raddraaiers en een woord van deer-
nis met het lot van den heer Menkman.

Indisch Onderwijs-Comité.

Met belangstelling lezen wij onlangs de mede-
deeling der oprichting van dit comité en van de
belangstelling, waarmee het door velen ontvangen
is. De vraag is wel even bij ons opgekomen, of
daarvoor nu weer eene afzonderlijke vereeniging
noodig is en of het *Koloniaal Instituut, Oost en
West, Algemeen Nederlandsch Verbond* en andere
vereenigingen in samenwerking niet hetzelfde kun-
nen bereiken, maar die vraag hebben wij niet meer
te beantwoorden nu het comité er is. Het heeft een
mooi arbeidsveld en eene schoone taak. Ook ten
aanzien van Curaçao.

Wij hopen, dat de afwezigheid van Curaçaosche
deskundigen in het dagelijksch bestuur niet bee-
teekent, dat aan Curaçao geen aandacht zal wor-
den gewijd.

Uit den Verren Vreemde.

Marokko.

Maarschalk Lyautey heeft in Parijs een operatie onder-
gaan. Hoewel hij tot de gestellen behoort op welke het
verblijf in de warme streken niet veel invloed schijnt te
hebben, heeft een leveraandoening, op zijn 68e jaar, ook
hem komen aantoonen, dat men niet ongestraft lang onder
de palmen loopt. In Februari deed de ziekte zich reeds
sterk voelen, maar de commissaris-generaal bleef te Fez,
om de regeling vast te stellen voor de groote militaire cam-
pagne der drie colonnes, die het nog overgebleven verzet,
in de bergstreken, moesten breken. Eerst nadat deze ope-
raties (waarover wij in deze rubriek eerder reeds gespro-
ken hebben) gunstig waren ingezet, kwam hij naar Parijs
om er de operatie te laten uitvoeren.

Kort samengevat is hetgeen hij in Fransch Marokko te
volbrengen achterliet aldus weer te geven De verzetpartij
is teruggedrongen tot in de Noord Atlas, de vlek van Taza
moet worden uitgewischt. De Marmoecha en de Tzegroechen
zetten het verzet voort, zij hebben de laaglanden ver-
laten, hun bezittingen en kudden in den steek gelaten voor
zoover deze niet mee te voeren waren. Zij hebben een
schuilhoek gevonden in de woeste, hooge bergruggen, waar
't in den zomer buitengewoon warm is, maar die in den
winter met dikken sneeuw bedekt zijn. Werd de strijd hier
goed georganiseerd en krachtig gevoerd, dan kon het ver-
orberen van dezen laatsten kluit nog heel wat inspanning
hebben gevergd. De indruk van het stelselmatig, eind-

V. MASSARO

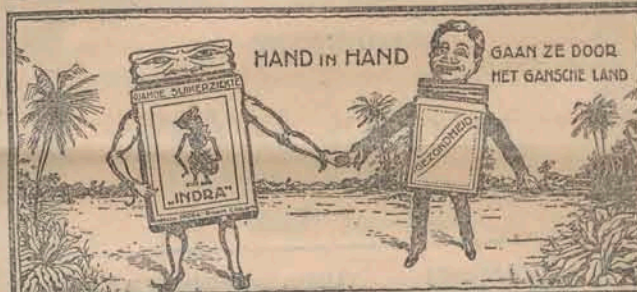
KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIËK,
STEEN- EN HOUTGRANIEET VLOEREN,
LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN
GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN

Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR.

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de
uitstekende „INDRA”-medicijnen
Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj.
Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing,
Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuiverend; tegen RHEUMATIEK en
JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA”-ARM-
BANDEN. Prijzen der banden f 1.75 en f 2.25; der armbanden in 3
grootten: f 3.—, f 4.— en f 5.—

N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

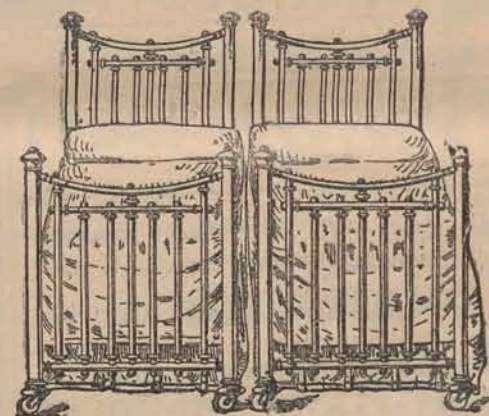
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het
eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

Piano's
Orgels
G. A. J. VAN KALMTHOUT
Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
Bisschop Hamerstraat 1-1a
Vleugels Kunstspelpiano's

VERHUIZINGEN PER
Auto Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

BESCHIKBAAR.

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding. Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per omgaand een boek voor zelfonderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS.

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leeres en Directrice.

TOLSTEEGSINGEL 0.2. 54 - UTRECHT

Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

**PRINCESSE-SCHOUWBURG
DEN HAAG**

Donderdag en Vrijdag laatste
opvoeringen van
CHAMPIGNOL

Zaterdag en volgende dagen
Mademoiselle BOURRAT

Zomerprijzen van f 2.50 tot f1.-
alles inbegrepen

BUREAU 10-4 uur. :: TELEFOON H. 2745.

**:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN**

bewust optreden der Franschen heeft echter blijkbaar zóo doorgewerkt, dat de verzetspartij besloten schijnt het hoofd te buigen.

Een bericht van 14 Juni meldt, dat Sjerief Moelei Mohammed, hoofd der Tzegroechen, zich heeft aangemeld in het kamp van generaal Poymirau, die de operatiën leidt, om besprekingen over zijn onderwerping in te zetten. Dit zal de Franschen er wel niet toe brengen hun krijgsvorrichtingen te staken, integendeel, een gunstige eindbeslissing is alleen te verwachten van een voortzetten, zonder zich door de onderhandelingen te laten afleiden, maar in het feit, dat de Sjerief gekomen is, ligt een aanwijzing van groote betekenis ten goede.

Heeft de ziekte van maarschalk Lyautey het gunstige verloop, dat de geneesheeren verwachten, dan kan 'them gegeven zijn voor geheel Fransch Marokko de bekroning van zijn langen arbeid tegelijk met zijn herstel te vieren. Hoe geheel anders is het gesteld in Spaansch Marokko. Daar de illustratie van de treurige resultaten van de gelegenheidspolitiek, zonder lijn, zonder stelsel, zonder leiding, zonder leidende figuur.

Al kleiner wordt het gebied door de Spanjaarden beheerscht, al kleiner wordt het geloof aan de mogelijkheid van een goede oplossing. Van het ene stelsel tot doortasten, gaat men naar het andere van toegeven, eerst wordt van vechten alles verwacht, na nieuwe klappen gekregen te hebben wordt in de vechtpolitiek geen heil gezien. In weerwil van de herhaaldelijk opgedane ondervinding, dat de Marokkaansche hoofden de vriendschap van Spanje niet willen en de onderhandelingen slechts gebruiken om Spanje er nog eens opnieuw te laten inloopen, vleit men zich telkens weer met de hoop door besprekingen en door geldschieten een hoofd te kunnen vinden, dat de bedorven Spaansche zaak zal opknappen.

Ook in de laatste weken volgen de treurige berichten elkander op. De regeering te Madrid durft niet met de waarheid ineens voor den dag te komen. De opvolging van ramptijdingen leidt er toe, dat men vraagt, wat nu weer, wat nu nog?

Op een interpellatie in den Senaat heeft de Minister van buitenlandse zaken geantwoord: „Wij zijn in Marokko en wij blijven er, want het is voor Spanje een kwestie van nationale eer en van recht, dat de regeering moet verdedigen, het koste wat het wil.”

Wanneer men de overtuiging heeft, dat in deze fiere opvatting voor Spanje een nationale ramp opgesloten ligt, zoowel door de offers aan menschen en aan geld, die er mede gemoeid moeten gaan, als door de aantasting, die er juist in moet liggen van den goeden naam van Spanje, van de Spaansche regeering en van de Spaansche staatslieden, dan dringt de vraag zich op, of niet het beste wat men Spanje ten deze kan wenschen is, dat het den Marokkanen moge gelukken de Spanjaarden geheel uit het Riff te verdrijven, hoe eerder, hoe beter.

Wie verre reizen doet, die kan veel verhalen.

In de Portugeesch Indische kolonie Goa hield de Britsche majoor Cross een lezing met lichtbeelden over Tibet. Hij is een der deelnemers geweest aan de bestijging van den Mount Everest, die den top wel nabij is gekomen, maar het eindpunt nog niet vermocht te bereiken. In zijn verhaal heeft hij vele mededeelingen over Tibet en zijn bevolking gedaan, welke reeds uit elders — zoo ook hier te lande — gehouden voordrachten van expeditieleeden bekend zijn, maar aan een paar meenen wij hier nog plaats te moeten innemen.

Van een vrouw, wier beeld vertoond werd, werd gezegd dat zij acht echtgenooten had en hoewel pas 26 jaar, reeds elf kinderen ter wereld had gebracht. Een bruidje zou in het huwelijk treden met een jongen man, die 22 broeders rijk was en volgens de bestaande gebruiken werd zij *ipso facto* de vrouw van alle 23.

't Was bekend, dat bij Tibettaansche stammen polyandry bestaat en ook dat de vrouw, die den oudsten zoon uit een gezin trouwt, tevens de levensgezellin van de twee jongere broeders wordt, die echter het recht behouden zelf ook een andere vrouw te nemen. Maar gaat dit ook verder, tot zelfs 8, ja 23 mannen? Kan de fantasie in deze het waargenomen en het gehoorde niet hebben aangevuld? Het nu volgend verhaal geeft ons aanleiding te durven gelooven, dat majoor Cross gaarne verbazingwekkende gevallen ten beste geeft.

Hij zag een oude priester van 240 jaren. Deze bezat wondergaven en was o.a. de leeraar van mevrouw Blawatsky, de stichtster van de Theosophische vereeniging. Hij is een genie, hij is o.a. zeer goed op de hoogte van integraal en differentiaal rekenen, hoewel hij nooit van Newton had gehoord. Hij kan naar eigen welbehagen verdwijnen en weer verschijnen. Hij is de meest geheimzinnige van al de geheimzinnigen binnen het Himalaja gebied. Hij heeft een grooten algemeenen oorlog voorzien, die gevolgd zal worden door een algemeenen hongersnood in 1927 en de volgende

BESCHIKBAAR.

jaren. Majoor Cross woonde de ceremonie bij waarin priester den boezen geest uit een kind band; hij deed het glas breken door van hem uitgaande wilsgolpingen.

Mededeelingen.

**Van het Dagelijksch Bestuur:
VOOR DE AFDEELINGEN.**

De heer Dr. J. J. Scheltema (p.a. den heer Scheltema te Waalwijk, N.-Br.), verklaart zich bereid tot het houden van een spreekbeurt, met lichtbeelden, over Reisherinneringen: *Centraal-Amerika en het Panamakanaal*.

BOEKAANKONDIGING.

Ontvangen van de Uitgevers-Maatschappij „De sevier”:

No. 14. Het leven en de kunst, door Just. Havelaar.

No. 16. De eersten en de laatsten, door John Galsworthy, vertaling van J. de Gruyter.

No. 17. De dramatische kunst en Ons tooneel door Gabriëlle van Loenen; en Met Kerstmis naar huis, door Jörgen F. Köhne, uit het Deensch vertaald door A. en E. Haber.

Wie zijn bibliotheek wil verrijken, schaffe deze werkjes aan.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
Mej. J. A. Steendam, Hazelaarstraat 9, Den Haag.
Mej. A. E. Kissing, Huize „t Warmonder Hek”, Warmond, als onderwijzeres.

Mutaties van 13 tot 20 Juni 1923.

Nieuwe leden:

- A. F. Gooszen, Schout-bij-Nacht, Comdt. der Zeemacht N.-I., Den Haag, Koninginnegracht 14a, f 10.
- C. G. Cramer, Hoofdingenieur Waterstaat, oud-Lid v. Volksraad in N.-I., Den Haag, Pension Voet, Statenlaan 111, f 5.
- Prof. Dr. van Romburgh, Baarn, f 5.
- Prof. Dr. Johanna Westerdijk, Baarn, Javalaan 4, f 5.

Nieuwe begunstigers:

- H. J. E. Moll, Secretaris Gouv. Atjeh en Onderh., Den Haag, Fr. Maelsonstraat 25, f 250.

Afschrijven:

- E. H. Soesman, Den Haag, Prins Mauritslaan 28.

Adresveranderingen:

- Mevrouw J. Holle-Maier, van: Weltevreden, Pegasus 52 naar: Wassenaar p/a. Mevr. L. Holle-van Meester, huize „Duinauwe”, f 5.
- H. Havinga, Den Haag, van: Hooikade 13a naar: Jakob Mosselstraat 12.
- J. E. H. Heins, Den Haag, van: Jan v. Riebeckstraat 37 naar: Weteringplein 17.
- M. J. Cornelis, Ass.-Resident, Den Haag van: Van Beverningkstraat 95 naar: Laan v. Meerdervoort 223.
- E. J. van Lier, Hoofd v. d. dienst der Arbeidsinspectie in N.-I., van: Sweelinkplein 17 naar: Groot Hertoginnelaan 121, Den Haag.
- L. Tip, Resident, Den Haag, van: Frankenslag 119 naar: Boreelstraat 43.
- H. Jacobson, Administrateur Bataafsche Petroleum-Mij., van: Weltevreden naar: Den Haag, p/a. Bataafsche Petroleum, Carel v. Bylandtstraat 30, f 10.
- J. J. Wilttenberns, onderwijzer, van: Den Haag, Fahrheitstraat 657 naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.
- D. van der Meulen, Controleur B.B., van: Sidikalaan naar: Arnhem, Hertogstraat 13, f 5.
- Mevr. Douair, Jhr. W. C. Ph. Lochman van Königsfeldt van: Haarlem, Tempelierstraat 24rood naar: Apeldoorn, Jachtlaan 192, f 1.

**M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT**
Uitvoerige Prijscurant op aanvraag gratis.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

WONING VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

WONING VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(cautch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.
1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 4. Sarikat-Islam.
 5. De Sultanaatverhouding in Nederlandsch-Indië.
 6. De afschaffing van de laatste heerdiensten op Java.
 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.
1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 2. Het Javaansch toneel.
 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 4. De theecultuur op Java.
 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 6. Een doode taal in Indië.
 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java.
 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 9. De Javanen gelijk bij schijnt en is.
 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.
5. Nederlanders in Indië.
 - 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen.
 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail, passagiers- en vrachtgoederendienst.

Verbindt de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de directie te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen

Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel

Kantoor:
 Noordeinde 202 · DEN HAAG · Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
 Grand Vin Etampé
 à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Superieur
 à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.

MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Wereldmerk

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gi
maar wilt, ga dan naar

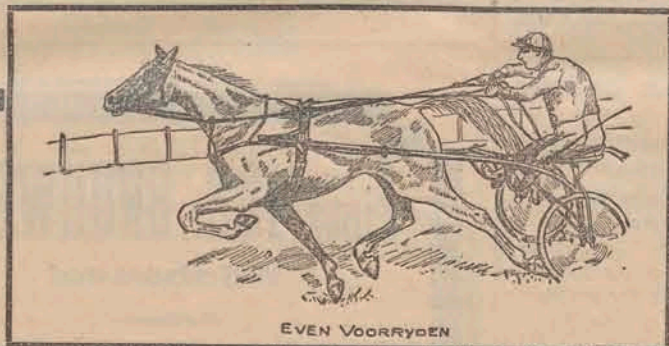
Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

BESCHIKBAAR.

EVEN VOORRYDEN

IS VERSCHENEN No. 25 van:

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in HILLEN'S Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

**HET ADRES voor
BAD- en SPORT
Kleeding**

voor **Dames, Heeren en Kinderen**

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.

AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen

voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontfangen.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg